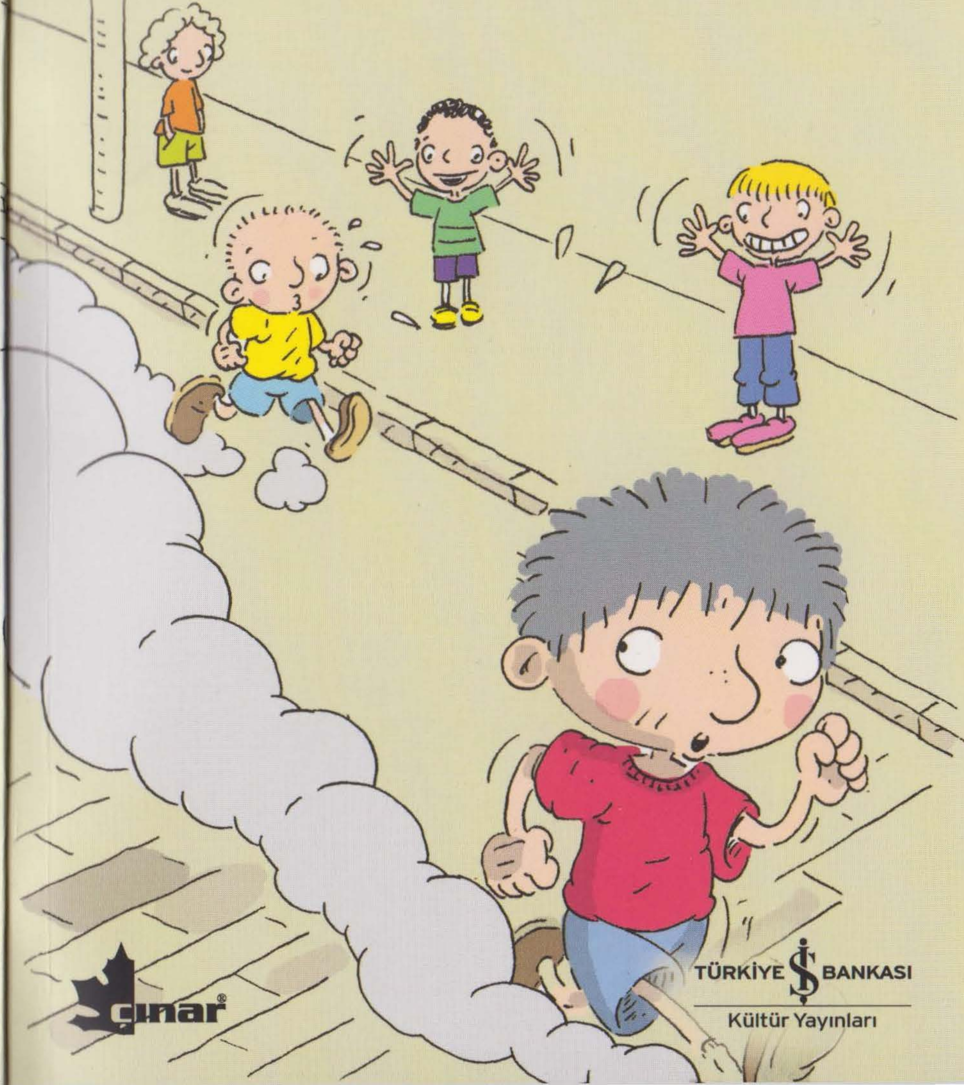
RIFAT ILGAZ

100 YAŞINDA

Bacaksız Paralı Atlet

çınar®

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

RIFAT ILGAZ BACAKSIZ PARALI ATLET

RIFAT ILGAZ, 7 Mayıs 1911'de Cide'de doğdu. 1930 yılında Kastamonu Muallim Mektebi'ni bitirdikten sonra altı yıl ilkokul öğretmenliği yaptı. 1938'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nden mezun oldu. Bir süre Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. Edebiyat kapısını şiirle aralayan Ilgaz'ın ilk şiirleri, Kastamonu'da yayımlanan *Nazikter* ve *Açıksöz* gazetelerinde çıktı (1927). *Sınıf* (1944) adlı ikinci şiir kitabının sıkıyönetim kararıyla toplatılmasından sonra altı ay hüküm giydi. Daha sonra Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Mim Uykusuz ile birlikte çıkardıkları *Markopaşa* başta olmak üzere çeşitli dergilerde çıkan yazıları ve yayımlanan kitapları nedeniyle yaşamının çeşitli evrelerinde birçok kovuşturmaya uğradı ve değişen sürelerle tutuklu kaldı. 1947'de öğretmenlikten çıkarılınca hayatını öykü, roman, tiyatro oyunu ve gazetelerde köşe yazıları yazarak kazandı. 1974'te *Yenigün* gazetesinden emekli oldu. 7 Temmuz 1993'te aramızdan ayrıldı.

Şiir: *Yarenlik* (1943); *Sınıf* (1944); *Yaşadıkça* (1947); *Devam* (1953); *Üsküdar'da Sabah Oldu* (1954); *Soluk Soluğa* (1962); *Karakılçık* (1969); *Uzak Değil* (1971); *Güvercinim Uyur mu?* (1974); *Kulağımız Kirişte* (1983); *Ocak Katırı Alagöz* (1987); *Bütün Şiirleri* (1983).

Öykü: *Radarın Anahtarı* (1957); *Donkişot İstanbul'da* (1957; *Palavra* adıyla, 1972); *Kesmeli Bunları* (1962); *Nerde O Eski Usturalar* (1962); *Saksağanın Kuyruğu* (1962); *Şevket Ustanın Kedisi* (1965); *Geçmişe Mazi* (1965); *Garibin Horozu* (1969); *Altın Ekicisi* (1972); *Tuh Sana* (1972); *Rüşvetin Almancası* (1982); *Sosyal Kadınlar Partisi* (1983); *Çalış Osman Çiftlik Senin* (1983); *Şeker Kutusu* (1990); *Dördüncü Bölük* (1992).

Roman: *Hababam Sınıfı* (1957); *Bizim Koğuş* (1959; *Pijamalılar* adıyla, 1973); *Karadenizin Kıyıcığında* (1969); *Meşrutiyet Kıraathanesi* (1974); *Karartma Geceleri* (1974); *Sarı Yazma* (1976); *Yıldız Karayel* (1981); *Apartıman Çocukları* (1984); *Hababam Sınıfı İcraatın İçinde* (1987).

Oyun: *Karadenizin Kıyıcığında* (1965); *Hababam Sınıfı* (1967); *Abbas Yolagiden* (1967); *Çatal Matal Oyunu* (1969); *Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı-İbişo* (iki oyun bir arada, 1971); *Hababam Sınıfı Uyanıyor* (1972); *Hababam Sınıfı Baskında* (1972).

Deneme: *Cart Curt* (1984); *Nerde Kalmıştık* (1984).

Anı: *Yokuş Yukarı* (1982); *Kırk Yıl Önce Kırk Yıl Sonra* (1986).

Çocuk: *Halime Kaptan* (1972, roman); *Kumdan Betona* (1976, roman); *Bacaksız Kamyon Sürücüsü* (1977, roman); *Öksüz Civciv* (1979, roman); *Cankurtaran Yılmaz-Küçükçekmece Okyanusu* (iki kitap bir arada, 1979, roman); *Bacaksız Sigara Kaçakçısı* (1980, roman); *Bacaksız Okulda* (1980, roman); *Bacaksız Tatil Köyünde* (1980, roman); *Bacaksız Paralı Atlet* (1981, roman); *Hoca Nasrettin ve Çömezleri* (1984, roman); *Çocuk Bahçesi* (1995, şiir); *Durmak Yok* (2009, şiir).

Ödülleri: *Ocak Katırı Alagöz*, 1987 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü; *Yıldız Karayel*, 1982 Madaralı Roman Ödülü ve 1982 Orhan Kemal Roman Armağanı; 1983 Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü.

Rıfat Ilgaz'ın yaşamı ve yapıtları hakkında daha ayrıntılı bilgi için:

Asım Bezirci, *Rıfat Ilgaz*, Çınar Yayınları, 1997; Mehmet Saydur, *Biz de Yaşadık: Dünden Bugüne Rıfat Ilgaz*, Çınar Yayınları, 1998; *Rıfat Ilgaz Sempozyumu*, Çınar Yayınları, 2007.

TÜRK EDEBİYATI

RIFAT ILGAZ
BACAKSIZ PARALI ATLET

Genel Yayın: 2153
Sertifika No: 29619

YAYIN DANIŞMANI
AYDIN ILGAZ

EDİTÖR
PINAR GÜVEN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: CEM YAYINEVİ, 1981

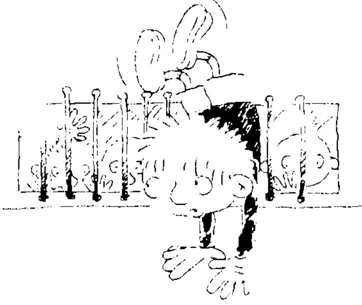
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
1. BASIM: ŞUBAT 2011, İSTANBUL
4. BASIM: ŞUBAT 2015, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-169-2

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL (0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Roman

bacaksız paralı atlet

RIFAT ILGAZ

Çizen Oğuz Demir

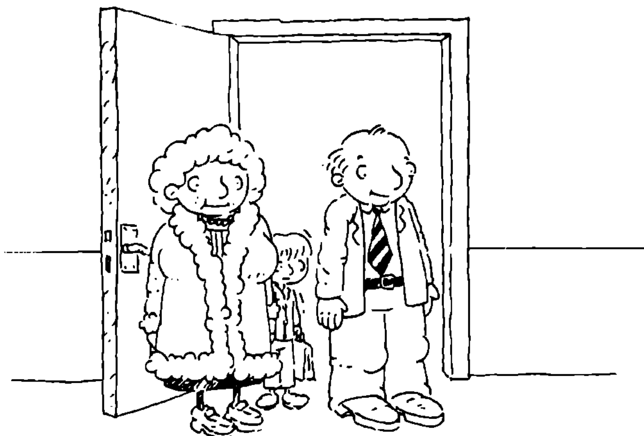
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Birinci Bölüm

Alfabe dersinin ortalarına doğru sınıfın kapısı vurulmadan ardına kadar açıldı. İlkin okul müdürü göründü kapıda. Müdürün arkasındaki kadın öne geçince, Fesleğen Sokağı'nda oturan tüm öğrenciler duyulur duyulmaz bir sesle mırıldandılar:

"A!.. Şefikanım Teyze!"

Arkasında da oğlu, Ferit Derler... Bacaksız şaşırmıştı. Ferit'in paralı bir okula yazılacağını duymuştu. Ne olmuştu da buralara düşmüştü bu Kırkyalan Ferit?

Bacaksız bunları düşünürken, Ferit sanki çağrılmış gibi geldi, geldi, Bacaksız'ın sırasının önünde durdu. Bunu gören müdür, Bacaksız'a:

"Kalk!" dedi. "Al çantanı! Oraya Ferit Derler oturacak!"

Bacaksız, bu tepeden inme buyruğa kızmıştı, ama kendisini kaldıran müdürdü, öğretmen değildi. Anlamazlıktan gelmeye kalkıştı:

"Ben mi?"

"Başka kim olacak! Sen!"

"Ben Hasan'dan ayrılmam öğretmenim!"

"Öyleyse Hasan da kalksın! İkiniz de şu arkadaki sırada oturacaksınız."

Gösterdiği sırada Erol'la Gürol oturuyordu. Kardeş çocuklarıydılar.

Müdür bu kez de onlara döndü.

"Kalkın!" dedi. "Alın çantalarınızı."

Pencerenin önünde dikilen öğretmen Haydar Aybekler, kendisine danışmadan sınıfı altüst etmeye kalkışan müdüre ters ters bakıyordu.

"Haydar Bey," dedi müdür, "Şefika Hanımefendi benim komşumdur. Oğlu Ferit'i az kaldı Güneş Okulu'na yazdıracaklardı. Ben, şurda Hacıbaba Okulu dururken, dedim, yavruyu uzaklara göndermenin ne gereği var, dedim. Rica ettim kendilerinden..."

Başının sık sık ağrımaması için arkalı çocuklardan pek hoşlanmayan Haydar Aybekler, müdüre de hoş görünmek istedi:

"Pek doğru efendim," dedi. "İsabet buyurmuşsunuz."

"Oraya, Güneş Okulu'na yazılmak için ödenecek paranın birazını okulu koruma derneğimize bırakırlarsa, hem okulumuz kalkınır hem de..."

"Pek doğru söylüyorsunuz müdür bey..."

Çantaları ellerinde bekleyen Erol'la Gürol, bu tatlı konuşmadan yararlanarak hemen Bacaksız'la Tomruk Hasan'ın boşalttığı sıraya çöküvermişlerdi.

"Kalkın!" diye gürledi müdür. "Sizin için boşaltmadım orasını ben. Geç oğlum Ferit, otur önce sen... Senin yanına da... Dur bakayım... Temiz, terbiyeli bir..."

Gözü sınıfın en boylu boslu kızı olan Zühal'e kaymıştı. Aybekler, ona öğretmen yardımcılığı görevi yüklemişti. Bütün çocuklar onun sözünden çıkmazdı. Ama müdürün gözü tutmamıştı onu nedense. Belki üstünü başını gereği kadar yeni, gösterişli bulmamıştı.

"Haydar Beyciğim, şöyle giyimli, üstü başı biçimlice... aile terbiyesi düzgünce..."

"Anladım efendim... Öylesi pek bulunmaz buralarda... Altan var, babası Balıkpazarı'nın oralarda... Şey işlerinde... Ayrıca halde de... Bakın... Altan Altıparmak... Şu öğrenci... Üstü başı temiz."

"Kalksın," dedi. "Bir göreyim."

Pamuk Altan, konuşmaları dinlediği için iki ayağını birden yere vurarak dikilivermişti.

"Sen misin? Çok güzel... Evet, üstü başı da temizce... Eh, fena değil. Al çantanı bakayım. Sen şuraya... Ferit Derler de sağ başa... Geç evladım."

Bacaksız'ın yanından kaldırdığı öğrencinin kasabın oğlu olduğunu anımsar gibi olan müdür, Hasan'a sordu:

"Sen Temiz Kasap'ın oğlusun, değil mi?"

Biraz geç de olsa anımsandığına sevinen Tomruk Hasan:

"He ya," dedi. "Gasabın oğluyum. Temiz Gasap var ya yokuşun dibinde..."

Müdür, ayrıca Haydar Aybekler'in ona özel ders verdiğini de anımsamıştı.

"Peki, peki..." dedi. "Otur şuraya bakayım."

Hasan'ın yanına Bacaksız'ın oturmasını nedense uygun bulmamıştı. Bacaksız Bahri'yi, suç üstüne suç işlerken eliyle yakalamış gibi:

"Git," dedi, "sen taaa şuraya otur!"

Altan'ın kalktığı sırayı gösteriyordu.

"Eh," dedi içinden Bacaksız. "Yerimden kaldırdı, ama gene de çok gerilere atmadı beni."

Sıraya çantasını koydu. Oturur oturmaz sıra arkadaşı Kirpi Dursun, hemen dikenlerini göstermişti:

"Git!" dedi. "İstemiyorum seni! Altan gelsin gene yanıma."

Onu sıradan itip çıkardı, sıranın üstüne de dirseklerini dayadı. Bacaksız ayakta kalmamak için onun yerine geçmek isteyince, Kirpi Dursun yeniden eski yerini aldı.

"İstemiyorum seni be, git!"

"Heeey!" diye bağırdı müdür. "Ne oluyor orada?"

"Beni oturtmuyor öğretmenim!"

Dursun, sınıfın en kavgacılarındandı. Babası otomobil alır, otomobil satardı. Cebinde parası pulu hiç eksik olmazdı. Kantinde okulun kabadayılarına sık sık gazoz ısmarladığı için kimseden korkusu da yoktu. Ama müdürden korkardı. Biraz da öğretmenden...

Müdür gözlerini açıp üzerine doğru yürüyünce büzülüp kaldı. Artık Bacaksız yerine geçebilirdi. Müdür:

"Çocuklar," dedi. "Size çok akıllı, çok uslu bir arkadaş getirdim. Çok seveceksiniz onu. Anneleri de çok... çok... değerli bir hanımefendidir. Hep bu mahallenin iyiliğini düşünür. Yeni arkadaşınızın babası da öyledir. Şimdi Almanya'da... Pek yakında dönecek Almanya'dan..."

Almanya'da olmadığını çok iyi bilen Bacaksız Bahri dayanamadı:

"Hayır öğretmenim," dedi. "Hapishanede, Almanya'da değil!"

"Sus!" dedi müdür. "Benim kadar mı bileceksin sen! Çocuklar, bakın şu tertemiz arkadaşınıza. Babası hapishanede olan bir çocuğa benziyor mu hiç. Okula gelirken ayakkabılarını bile boyatmış. Bakalım hanginizin ayakkabıları boyalı? Çoğunuzun beyaz yakası bile yok. Olmaz böyle! Bakın Ferit Derler'e. Nesi eksik? Pırıl pırıl üniforma. Mendili de var, değil mi çocuğum?"

Ferit ceplerini ararken annesi yetişti yardımına:

"Var efendim," dedi. "Var, sayın müdürüm, çantasında. Hem de iki tane..."

"Çocuklar, sizin de var mı? Unuttunuz mu yoksa? Herkes çıkarsın mendilini, koysun sırasının üstüne."

Olanlar, çıkarıp sıralarının üzerine koydular. Bacaksız Bahri, evde bile mendili olmadığından, suçlu suçlu oturuyordu. Müdür:

"Çıkar mendilini!" dedi. "Ne duruyorsun?"

Ellerini ceplerine soktu çıkardı. Pantolonunun iki yan cebine bir kez daha soktu.

"Yok öğretmenim."

"Nerde mendilin, evde unuttun değil mi?"

"Unutmadım öğretmenim!"

"Unutmadın da hani mendil?"

Doğruyu söyleyemezdi ki:

"Düşmüş," dedi suçlu suçlu.

"Seni salak seniii... Siz hiç mendilini düşüren salağa rastladınız mı? Rastlamadınızsa bakın, işte karşınızda!"

Bütün öğrenciler, sanki Bacaksız Bahri'yi ilk kez görüyorlarmış gibi, başlarını çevirmişler, bakıyorlardı. Arka sıralarda oturanlar ayağa bile kalkmışlardı, daha iyi görmek için. Bacaksız dayanamazdı buna:

"Sanki sizin mendiliniz var mı?"

Müdür kızmıştı onun bu yürekliliğine:

"Sus!" dedi. "Bakın, bir de kafa tutuyor arkadaşlarına. Hem suçlu hem güçlü. Gelecek ders mendilsiz gel de göstereyim sana."

Müdür, göz ucuyla sıraların üzerine baktı, hemen hiçbir sırada yıkanmış, ütülenmiş mendile rastlamadı. Bir hanımefendinin önünde kendi okulunun herhangi bir sınıfını kötülemesi yakışık almazdı.

"Aferin çocuklar," dedi. "Koyun mendillerinizi cebinize. Böyle olacak işte. Hepiniz bu temiz arkadaşınız gibi derli toplu olacaksınız bundan sonra."

Birden Bacaksız Bahri'ye döndü.

"Kalk!" dedi. "Şu sıraların altındaki kâğıtları topla. Doğru çöp sepetine! Sen bu sınıfın temizlik işlerinden sorumlusun, anladın mı? Al şu kâğıdı oturduğun sıranın altından, çabuk!"

Bahri, miskin miskin oturup boyuna azar işitmektense çöpçülüğe bile razıydı. Kalktı, ayağının dibindeki kâğıdı aldı. Bir iki kâğıt parçası daha gördü. Onları da eğilip aldı.

"Ne duruyorsun?" dedi müdür. "Atsana çöp sepetine!"

Sınıfta çöp sepeti var mıydı sanki? Bunu müdür bilmiyordu, ama Bacaksız biliyordu.

“Yok...” dedi.

“Nedir yok olan?”

“Sepet yok.”

“Çöp sepeti yok mu?” diye sordu müdür.

“Çöp sepeti yok.”

“Nasıl olur? Demirbaşta sepet yazılı... Öyle değil mi Haydar Bey? Sepet yok mu sınıfta?”

“Yok efendim. Demirbaştan sonra açıldı birinci sınıfın bu şubesi... Birçok şeyler de eksik bu sınıfta. Atatürk’ün fotoğrafı da yok.”

Müdür nasıl olup da görmemişti bugüne kadar. Oysa bir ay önce müfettişle birlikte girmişti bu sınıfa. Gene bu haylazın, bu sol eliyle yazı yazan bacaksızın yüzünden, tam bir teftiş bile yapamamıştı müfettiş. Atatürk’ün resmini bile gözden kaçırmışlardı demek.

“Bütün bu eksikleri hatırlatmak yok mu önceden bana? Hadi diyelim ki hatırlatmadınız, bunları çocuklardan para toplayıp sağlamak da yok mu?”

Ne olursa olsun, bu hanımefendinin yanında bunların konuşulması, bu suçlamalar doğru olmazdı.

“Sil şu tahtayı!” dedi Bacaksız Bahri’ye. “Çabuk! Bu tahta bundan sonra pis durmayacak. Tahtayı silmek senin görevin, anladın mı?”

Bacaksız Bahri'nin işleri çoğalıyordu. Silgiyi aldı sol eline.

"Öğretmenim," dedi, "hangi elimle sileyim tahtayı?"

"Bu da soru mu?" dedi müdür. "Hangi elinle silersen sil!"

Öğretmen ne demişti? Tebeşiri sağ eline, silgiyi sol eline al, dememiş miydi? Şimdi tam tersini yapabilirdi işte. Başladı tahtayı sağ eliyle silmeye. Gözünün kuyruğuyla da bakıyordu, öğretmeni kızdırabildim mi diye.

Kızmak mı, deli oluyordu öğretmen. Kızınca durmadan tepesini kaşırdı çabuk çabuk. Eli gene tepesindeydi, beş parmağıyla birden kaşıyordu. Bacaksız, gözlerinin içine baka baka siliyordu tahtayı, hem de sağ eliyle. Sağ kolu olduğu gibi tebeşir tozuna bulanmıştı. Haydar Bey, kendini tutamadı:

"Yeter!" diye bağırdı. "Geç yerine!"

Bacaksız da bunu bekliyordu. Önce yerini şaşırmış gibi yaptı. Eski yerinde oturan Ferit'in önünden geçerken kolundaki tebeşir tozlarını bütün gücüyle üfledi. Tozlar, olduğu gibi Ferit'in yüzüne... İki elini yüzüne kapatmıştı Ferit, ama geç kalmıştı. Tebeşirler gözlerinin içine dolmuş, cayır cayır yakıyordu.

"Anneciğim!" diye bağırdı. "Yandım!"

Olup biteni bir iki çocuktan başka kimse görmediği için, ne Şefika Hanım bir şey anlayabilmişti, ne müdür bey, ne de öğretmen! Şefika Derler:

"Ne oldu yavrum?" diye koştu çocuğuna doğru.

"Yandım anneciğim!"

"Neren yanıyor evladım?"

"Gözlerim yanıyor."

"Ne oldu gözlerine, durup dururken?"

"Toz... Tebeşir..."

Bu tebeşir tozu da nerden çıkmıştı? Öyle ya... Ön sıralarda oturursa, elbet tebeşir tozları gözlerine dolacaktı. Müdür:

"Haklı çocuk," dedi. "Kalk evladım ordan!"

Ferit, iki eliyle iki gözünü ovuşturarak:

"Ben bu okulu sevmedim anneciğim," dedi. "Beni paralı okullara götür."

"Canım, şimdi sırası mı paralı okulların... Hele baban Almanya'dan gelsin."

"Gidelim burdan!"

"Dur evladım," dedi müdür. "Seni şuraya oturtayım. Siz kalkın ordan bakayım. Siz de kalkın. Sen şuraya otur, sen de şuraya! Hanımefendi, şu sıra nasıl, çok güzel değil mi? Gel Ferit evladım, sen de buraya. Bak, tahtadan çok uzak bu sıra."

Bu son taşınmada ufak bir değişiklik daha oldu. Kirpi Dursun gitti, yanına Taşkafa Orhan geldi. Ne olursa olsun, kim gelirse gelsin. Kırkyalan Ferit'i kaldırmıştı ya kendi sırasından Bacaksız. Sinsi sinsi gülüyordu.

İkinci Bölüm

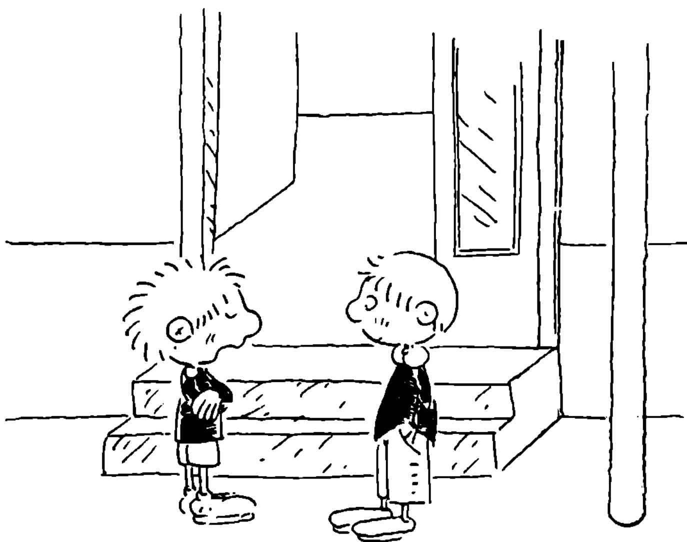
Bahçede Paytak Yılmaz'a rastlayan Bacaksız, övünerek:

"Ben temizlik işlerine seçildim," dedi.

"Yani çöpçü oldun, öyle mi?"

"Yok. Bütün temizlik işlerine sınıfta ben bakacağım. Tahtayı bile ben sileceğim."

"İyi ya. Tam çöpçülük. Hadi, çöpçü değilsin de çöpçü başısın!"

"Temizlik kolunun başıyım. Hiç kimseye kâğıt attırmayacağım yerlere. Hele o Ferit, bi kâğıt atsın da göreyim!"

Yılmaz şaşırdı:

"Hangi Ferit bu?" dedi. "Anlayamadım."

"Hangi Ferit olacak, Kırkyalan Ferit."

"Ferit Derler, öyle mi?"

"Ferit Derler, Şefika Hanım'ın oğlu. Annesi de geldi sınıfa... Ben yüzüne tebeşir tozlarını üfleyince..."

"Demek sizin sınıfa yazıldı, öyle mi? Hani paralı okullara gidecekti, deve! Duuur, alacağı olsun onun. Babasının yürüttüğü paralar çakılmasın diye yazdırmamıştır annesi."

"Az kaldı benim yerime geçecekti. Tebeşir tozunu gözlerine üfleyince, anneciğim, diye kalktı ayağa..."

"Çok ileri gitmeye de gelmez. Bizim müdürün komşusu... Kulağından tuttukları gibi senin..."

"Ne yaparlar Yılmaz Abi?"

"Ne yapacaklar, öbür şubeye."

"Sevil'in şubesine mi?"

"Oraya... Daha olmazsa F şubesine!"

"Ben de sandımdı ki... Okuldan atarlar..."

"Atamazlar... İlkokullarda atmak yok. Daha olmazsa Hacıkalfa Okulu'na sürerler."

"Sürsünler."

"Öyle dedim ya, öğrencilere sürgün de yok. Sürgün, öğretmenlere. Bak bak, Ferit bu yana doğru geliyor."

Bacaksız, gösterdiği yöne baktı.

"Gördüm," dedi. "Yanında da Pamuk Altan."

"Bir şeyler anlatıyor Ferit'e."

"Sakın, gözlerine tebeşir tozunu üflediğimi anlatmasın?"

"Ne anlattığını derste öğrenirsin. Öğretmen kulağına yapıştı mı, ispiyonculuk var demektir işin içinde."

"Nasıl, anlayamadım?"

"Ferit seni öğretmene söyler... Öğretmen de derste yapışır kulağına."

"Doğru."

Paytak Yılmaz düşünüyordu:

"Bakalım Ferit, öğretmene gidecek mi, gitmeyecek mi..."

"Ya giderse?"

"Ben hemen giderken yakalarım. Eğer öğretmene bir şey söylersen, derim, canına okurum öğlen..."

"Ya sınıfta söylerse?.."

"Haaa... İşte o zaman yandın! Öğretmen hemen yapışır kulağına. Kulağına yapıştığı bir şey değil, iki tırnağını da batırır."

Paytak Yılmaz, en yakın sınıflardan birine koşarak girdi. Ön sıralardan bir defter aldı. İçinden

çıkardığı kâğıdı dört parçaya böldü. Her kâğıt parçasına, karatahtanın alt çıtasında birikmiş tebeşir tozlarından azar azar koyup ilaç paketçikleri gibi katladı. Tam zil çalarken bahçeye döndü. Çocuklar kapıdan sıkış sıkış girerlerken, sıkışıklıktan yararlanarak bu paketleri Pamuk Altan'ın cebine koydu. Bu, Bacaksız Bahri'nin gözünden kaçmamıştı.

"Nedir onlar?" dedi.

"Sus. Tebeşir tozu."

"Niçin koydun onları?"

"Eğer Kırkyalan Ferit seni öğretmene söylerse, hayır öğretmenim, diyeceksin, ben üflemedim, Altan üfledi... Bahçede benim gözlerime bile üfledi, diyeceksin."

"İnanır mı öğretmen?"

"Tebeşir tozları paket paket cebinde, diyeceksin. İnanmazsanız bakın ceplerine. Öğretmen bir de bakacak ki..."

Ferit hızlandı birden. Öğretmenler odasına gidip söylemeyi düşündüğü belliydi. Ama okula yeni yazıldığı için, öğretmenler odasının nerde olduğunu bilmiyordu. Vazgeçti. Öğretmene sınıfta söyleyecekti. Bahri ise, az önce öğretmenin bilmesinden korktuğu halde, Ferit'in sınıfta söylemesini istiyordu.

Tam sınıfın kapısından girerken Ferit tutamadı kendini. Bacaksız'ın sırıttığını görünce:

"Görürsün şimdi..." dedi. "Bak nasıl söylüyorum seni öğretmene."

O, sırıtmasını sürdürdü:

"Ne suçum varmış benim?"

"Derste yüzüme tebeşirleri üflersin haaa..."

"Ben mi üflemişim. Yalan. Sana boşuna Kırkyalan Ferit dememişler."

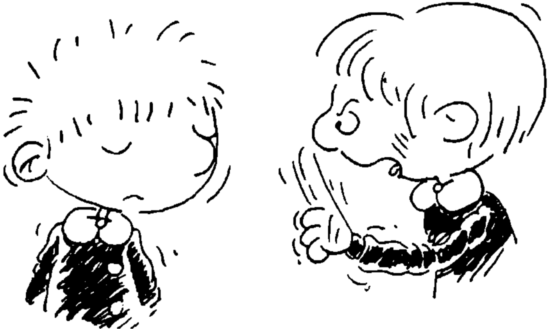
"Görürsün! Hangimiz yalancıyız, anlarsın şimdi."

"Herkes biliyor senin yalancı olduğunu. Üstelik de palavracısın sen. Geçen gün, annem Mersedes alacak diyordun çeşme başında."

"Yalan mı?"

"Yalan değil, palavra. Oğlum, senin gözüne tebeşir tozunu ben üflemedim, Pamuk Altan üfledi."

"Yalan, sen üfledin."

"Ben üflemedim. O Altan yok mu Altan, kaç gündür benim de üflüyor yüzüme. Üflüyor da sonra geçiyor karşıma, ben üflemedim, Zühal üflüyor, diyor. Sınıfın uslu kızı hiç böyle şey yapar mı?"

"Altan yalan söylemez."

"Yoksa o mu söyledi, beni üfledi diye. Eğer o söylediyse yalancılıkta seni de geçmiş."

Herkes yerine oturmuş, yalnız ikisi kalmıştı ayakta. Öğretmen olmadığı zaman onun yerine bakan Zühal kalkmış, yerlerine oturmalarını söylüyordu. Ferit Derler:

"Sen karışamazsın bana," dedi.

"Karışır," dedi Bacaksız. "Sınıfın gözcüsü o. Bana da karışır, sana da... Bak, ben oturuyorum. Adamsan söyle öğretmene beni, palavrayı bırak da."

"Söyleyeceğim, gelsin bir."

Öğretmen sınıfa girdiğinde, Ferit Derler hâlâ ayaktaydı. Müdürün yanında kuzu gibi duran öğretmen, gerçek yüzünü takınınıştı sınıfa girince.

"Sen neden oturmadın?" diye çattı kaşlarını.

"Öğretmenim!" dedi Ferit. "Bu çocuk var ya, bu çocuk... İnanmazsanız Altan'a sorun, gözlerime tebeşir tozu üflemiş sizin yanınızda. Müdür bey de vardı sınıfta..."

"Hangi sınıfta?" dedi öğretmen sert sert.

"Bu sınıfta öğretmenim. Tebeşir tozu üflemiş... Hani siz ona tahtayı sildirdiniz ya..."

"Öyle mi?" dedi Bahri'ye, suratını ekşiterek.

"Yalan, öğretmenim. Yanında oturan Altan üfledi onun yüzüne."

Bu tepeden inme suçlama karşısında sersemleyen Altan:

"Ben mi? Ben mi üflemişim? Yalan!.. Bu kadar yalan olur!" diye kekeliyordu.

"Hiç de değil," dedi Baçaksız. "Bu teneffüste benim yüzüme de üfledi bahçede. Cebinde paket paket tebeşir tozları..."

Elleri ister istemez ceplerine gitti Altan'ın. Belki sıranın altına atar diye koşup ellerine yapıştı öğretmen. Bahri'nin dediği doğruydu. Her iki cebinde de ikişer paket bulmuştu. Paketlerin içlerinde ne olduğunu öğretmen kadar, Altan da merak ediyordu.

"Nedir bunlar?" dedi öğretmen.

"Bilmem öğretmenim."

"Ben biliyorum. Tebeşir tozu. İstersen açıp bakalım."

Öğretmen açtı, iki parmağıyla inceledi tozları.

"Evet, tebeşir tozu. Demek bu tozları arkadaşlarının gözlerine üfleyeceksin, öyle mi?"

"Hayır öğretmenim. Valla billa haberim yok!"

"Cebindeki tebeşirden nasıl haberin olmaz senin. Söyle bakalım, cebinde kaç kuruşun var?"

"Beş liram vardı, birini harcadım, dört liram kaldı."

"Hangi cebinde, çıkar bakalım."

Elini pantolonunun cebine sokup çıkardı. Öğretmen çocuklara döndü.

"Bakın çocuklar..." dedi. "Cebinde dört lirası olduğunu biliyor, hangi cebinde olduğunu da biliyor. Gelgelelim cebinde dört paket tebeşir tozu olduğunu bilmiyor. Olur mu böyle şey?"

"Ben bu parayı annemden aldım. Bu tebeşir tozlarını kimseden almadım ki..."

"Almadın değil mi? Almazsın elbet. Bunları parayla satmazlar ki alasın. Kendin yaptın. Tahtanın tozlarını paketleyip koydun cebine. Yoksa yeni gelen arkadaşının marifetleri mi bu? Seni zaten eskiden de gözüm hiç tutmuyordu. Bir de müdür bu Ferit'i verdi yanına. Bu sınıfın çekeceği var

ikinizden bundan sonra. Bak kızım Zühal, gözlerin bu iki haylazın üzerinde olacak, anladın mı?"

Zühal yavaşça doğruldu yerinden. Parmağıyla Ferit'i gösterdi.

"Bu yeni gelen dedi ki bana öğretmenim, sen karışamazsın bana, dedi. Ayakta dikiliyordu, otur yerine, deyince böyle dedi."

Kaşlarını çatan öğretmen, Ferit'e:

"Karışır!" dedi. "Bütün sınıfa karışır Zühal. Ben olmadığım zaman o ne derse, dediğini yapacaksın. Karışmam sonra!"

Ters ters ikisinin de yüzüne baktıktan sonra Altan'a:

"Otur yerine!" dedi. "Daha seninle işim bitmedi, dersten sonra bir bardak suyla yutturacağım bu tebeşir tozlarını sana."

Üçüncü Bölüm

Çocuklar okuldan çıkarken kapının önünde son model bir araba görünce durakladılar. Bu Opel kimindi, kimin için durmuştu? Önce son sınıf öğrencileri sokuldular arabaya. Şurasını burasını ellemeye başladılar. Sigara dumanları içinde gizlenmiş gibi duran kürklü bir kadın, camı indirip başını uzattı.

"Çekilin bakiiim arabamın etrafından!" diye çocuklara çıkışmaya başladı. Hemen tanımışlardı Fesleğen Sokağı'nda oturanlar:

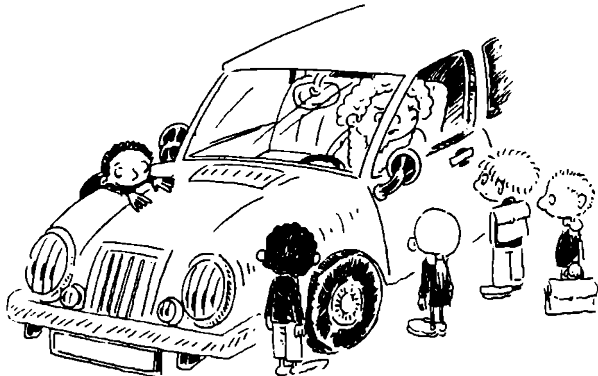
"A! Şefika Teyze!"

"Ben sizin nerden teyzeniz oluyormuşum. Sürmeyin elinizi bakayım!"

Bir an önce buradan uzaklaşmak için onları azarlamanın bir yararı olmadığını anlayan Şefika Derler:

"Ferit nerde?" dedi. "Hemen çağırın, gelsin!"

Kendisi direksiyonda oturuyordu, ama arabayı süren, yanındaki ince bıyıklı, çok saçlı delikanlıydı. Özel arabasını yeni satmış da başkasının arabasına sığınmış, hazır yiyici, şımarık bir zengin çocuğuna benziyordu. Biraz da kendini

göstermek için kapıyı açmasıyla dışarıya fırlaması bir oldu.

"Çekilin bakayım! Arabaya kim elini sürerse, kırarım parmaklarını!"

Sen misin öyle diyen! Çocuklar bulmuşlardı eğlenceyi. Önce Paytak Yılmaz başladı elini sürüp sürüp kaçmaya. Özel şoför onu kovalarken, en azından yirmi çocuk, yalnız el sürmekle kalmadılar, arabanın üzerine uzandılar. Hatta daha da ileriye giderek başlarını koyup yattılar. Delikanlı, Paytak Yılmaz'ın peşini bırakıp dönünce hangi birini kovalayacağını şaşırdı. Pekmez çanağına yapışmış karıncalara benziyorlardı haylazlar...

"Çekilin! Yakarım canınızı!" diye bağırdı.

Yılmaz kovalandığı yerden dönmüş, dalına basmak için:

"Yak da görelim," diye takılıyordu ona.

"Seni bir elime geçirirsem..."

"Geçir de görelim bakalım!"

Bir bölük çocuk, arabanın sol yanındaki yuvarlak dikiz aynasını görmüşlerdi. Başladılar tempo tutup kadını kızdırmaya.

"Şefikanımın aynası da var. Aynası da var. Şefikanımın aynası da var!"

Kimisi eğilip aynaya bakıyor, kimisi de aynayı kendinden yana çevirmek istiyordu. Bunalmıştı Şefika Hanım! Nerden de getirmişti yeni arabasını okula... Oğlu Ferit'i alıp biraz gezdirecek, sonra eve bırakacaktı. Tamer, ona biraz direksiyon öğretecek, biraz da vitesten vitese geçmeyi gösterecekti. Bu Opel, ehliyet alırken üç beş gün bindiği Amerikan arabasına hiç benzemiyordu. Şık arabaydı, ama bir türlü rahat kullanamıyordu. Biraz da beceriksizdi bu işlerde. Evin içinde elektrikli süpürgesini bile kullanamaz, sağa sola çarpar, etajerin üzerindeki vazoları devirirdi. O ancak aygıtları değil, erkekleri kullanmasını bilirdi. Erkeklerden her birine ayrı bir iş bulur, birini öbürüne çarptırmadan işlerini tıkır tıkır yürütürdü. İşte bu Tamer de avcunun içindeki adamlardan biriydi. Bir tek kuruş almadan, hem araba kullanmasını öğretiyor hem de arabaya atlayıp bütün işlerinin peşinden koşuyordu. İşte çocuklardan bile koruyordu onu.

"Yakarım canınızı!" diye durmadan saldırıyordu çocukların üzerine.

Şefika Derler, oğlunun hâlâ gelmediğini görünce Bacaksız Bahri'yi çağırdı yanına. Tanımıştı bir bakışta. Hemen hemen çocukların en küçüğü oydu. Göründüğüne göre de en uslusu. Oysa Bacaksız, kimsenin aklına gelmeyen bir oyun uygulamayı düşünüyordu.

"Haydi, Ferit'i bul da getir, çabuk!"

"Peki Şefika Teyze," dedi Bacaksız. "Sen hiç merak etme. Ben hemen getiririm Ferit'i."

Getireceğinden değil de, neden gecikti diye durumdan kuşkulandığından almıştı bu işi üzerine. Önce sınıfa koştu, yoktu. Öbür şubeleri dolaştı. Gecikenlerin arasında göremedi. Bilse bilse onun nerde olduğunu Pamuk Altan bilirdi. Helanın oralarda Altan'a rastladı. Ayağının dibinde fazladan bir çanta vardı. Ferit'in çantasını tanımıştı hemen.

"Nerde Ferit?" dedi. "Sakın helada olmasın!"

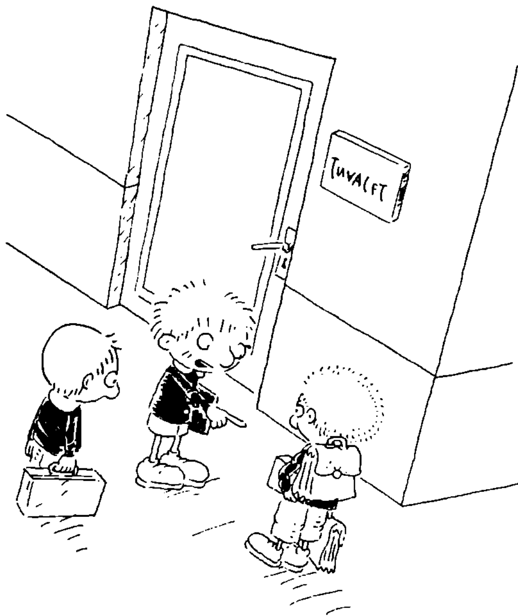
"Orda..."

"Ne yapıyor bu saate kadar? Annesi bekliyor."

"Bir saattir içerde."

"Bu elindeki ne kutusu?"

"Ne kutusu olacak, pasta kutusu! Bak üzerinde Yayla yazılı."

"Ver onu bana."

"Vermem, içinde bir tane pasta var, Ferit bana verdi onu..."

"Kendisi neden yemiyor o pastayı?"

"Öğlen yemeğe gitmiş eve. Annesini bulamayınca, buzdolabından bu kutuyu alıp gelmiş... Beş pastayı da yedi. Bu da benim."

"Yesene, ne duruyorsun."

"Verdi, ama niçin verdi? Yemem için mi verdi bakalım."

"Demek böyle elinde tutasın diye verdi, öyle mi?"

"Çıksın da heladan, sorayım."

Paytak Yılmaz arkalarında dikilmiş, konuşmalarını dinliyordu.

"Ne olmuş, ne olmuş?" dedi. "Ferit beş tane pasta mı yemiş?"

"Tam beş tane!" dedi Pamuk Altan. "Beşi de kaymaklıydı."

"Şimdi de helada, değil mi?"

"Bir saattir orda."

"Zor çıkar heladan. Annesi boşuna bekliyor. Heeey Kırkyalan, bir pasta da kutuda kalmış, bak arkadaşın sana yedirmek için bekliyor kapıda, çık da onu da zıkkımlan. Haydi çık artık."

İçerden bitik bir ses duyuldu:

"Siz beklemeyin beni."

"Sen bizi bırak, annen bekliyor kapıda. Valla seni almadan gitmez hanım annen. Seni Opel marka bir arabayla almaya gelmiş. Bizim alaturka helaları beğenmezsen, seni arabasıyla alafranga helalara götürmek için... Haydi, çabuk!"

"Canım, annem de beklemesin beni! Ay karnım!"

"Öyle şey mi olur, Feritciğim. Müdür beyi de aldı yanına. Valla beni müdür bey gönderdi. Çabuk bul getir şu Ferit'i, dedi."

"Bulamadım dersin. Ay, ay, ay!.. Karnım, karnım!"

"Nasıl bulamadım derim, koskoca müdür. Çarkıma okur benim."

"Peki canım, siz gidin, ben gelirim."

"Ver şu kutuyu bana. Ben kutuyu gösterince annen neden geç kaldığını hemen anlayıverir. Ver hele!"

"Ufff!.. Karnım ağrıyor. İçindeki pastayı yiyin de kutusunu atın!"

"Aptal değiliz biz, bayat pastaları yiyecek! Biz de mi senin gibi kıvranalım helalarda! O pastayı müdür beye tutacağım, arabada. Haydi, yürüyün çocuklar."

Bacaksız yola girmişti bile. Pamuk Altan ne Yılmaz'a kutuyu veriyordu ne de kendisi geliyordu. Onun salak salak bakındığını gören Paytak Yılmaz üstelemedi, kutuyu elinden kaptığı gibi yürüdü gitti. Bahçeyi geçti. Çocukları yara yara arabanın yanına güç bela yaklaşabildi. Uydurma bir saygıyla:

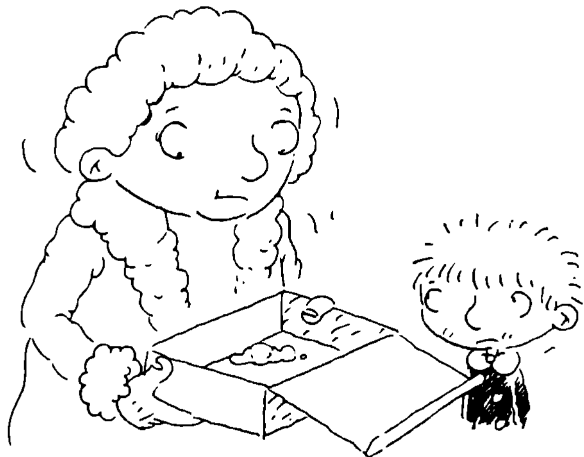
"Şefikanım Teyze," dedi. "Ferit size bu kutuyu gönderdi. Kendisi gelemiyor."

"Ne kutusu bu?" dedi kadın kaşlarını çatarak.

"Pasta kutusu."

"Nerden almış onu? Buzdolabındaki kutu olmasın? Ver bakayım."

Kutuyu alır almaz hemen kapağını açtı. İçindeki yıvışmış pastayı görünce:

"Nerde öbür pastalar?" diye kuşkulu kuşkulu yüzüne bakmaya başladı.

"Vallaaa ben yemedim Şefikanım Teyze, Ferit yemiş beşini de."

"Hepsini de o mu yemiş?"

"Evet, o yemiş."

"Yalan."

"Yalan değil, Şefikanım Teyze. Başkası yeseydi, o da helada olurdu."

"Neee? Feritciğim helada mı şimdi?"

"Helada, Şefikanım Teyze."

"Oğlum benim! Kim bilir ne hale gelmiştir yavrucak."

Lafa karışmadan konuşulanları dinleyen müdür, kendisine iş düştüğünü anlar gibi olmuştu.

"Hiç telaşlanmayın Şefika Hanımefendi," dedi. "Ben gider bakarım."

"Nasıl telaşlanmam müdür bey. Hayatta tek evladım. Ona bir hal olursa yaşayamam müdür beyciğim."

Biri arabanın sağ kapısından, biri sol kapısından fırlamıştı. Kendisini çocukların çemberinde gören müdür:

"Hiç mi yeni araba görmediniz!" diye üzerlerine yürüdü. "Dağılın bakalım!"

Bahçe kapısına doğru yolu açan çocuklar, karşıdan Pamuk Altan'a tutuna tutuna gelen Ferit'i görünce birden şaşırdılar. Ne olmuştu bu Ferit'e? Neden ayaklarını aça aça yürüyordu? Neden pantolonu böyle ıslaktı, vıcık vıcık? Bu nedenleri henüz kimse çözümleyememişti, ama Ferit'in yürüyüşü katıla katıla gülmeleri için yeter de artardı bile.

"Ferit, sünnet mi ettiler seni?" dedi Fesleğen Sokağı'ndan biri.

"Ne sünneti..." dedi başka biri. "Havuza düşmüş. Baksana, paçasından sular akıyor."

"Demek havuz derin değilmiş. Yoksa çoktan boğulurdu."

"Neden boğulsun. Kazların en aptalı bile yüzme bilir."

Şefika Derler, çocuğunun durumunu inceleyecek kadar sabırlı değildi. Koşarak çocuğunu kucakladı, kaptığı gibi arabaya attı. Doğrusu Ferit, bir hafta önce gümrükten çıkan tertemiz bir arabaya çok yakışırdı bu pantolonla! Yalnız, oturduğu yerde ıslak bir çember bırakmakla kalmadı, arabanın havasına yayılan bayıltıcı parfüm kokusuna mide bulandırıcı ağır bir koku da karıştırdı.

Araba, çocukları iki yana dağıtarak hızla uzaklaşmıştı okulun önünden. Müdür kalakalmıştı orta yerde. Bilerek mi binmemişti arabaya, yoksa Şefika Hanım telaşından mı onu unutmuştu, kimse anlayamamıştı! Şaşkınlık geçiren bütün yöneticiler gibi müdür de hemen toparladı kendini. İlk işi sıkıyönetime başvurmak oldu:

"Haydi bakalım, herkes evine! Dağılın!"

Paytak Yılmaz, Bacaksız Bahri'yi en geride görünce:

"Yürü," dedi, "müdür kızdı."

Yılmaz'la birlikte yürürken, "Ne olmuş bu Ferit'e?" dedi Bacaksız.

"Bozuk pastaları arka arkaya yuvarlayınca içi dışına çıkmış. Belki de zehirliydi pastalar."

"Zehirli mi?" dedi Bacaksız. "Hiç de değil."

"Nerden biliyorsun zehirli olmadığını?"

"Birini de ben yuvarladım. Baktım, sınıfa girip

çıkıp atıştırıyor. O çıkınca ben girdim. Üç tane kalmıştı, birini de ben yuvarladım."

"Çakmadı mı enayi?"

"Anlasa doğru müdüre koşardı!"

"Demek zehirli değildi pastalar?"

"Zehirli olsa nalları dikerdim."

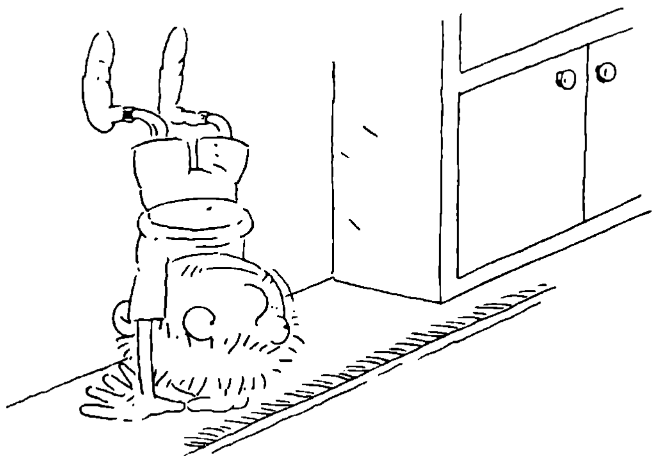
"Helaya da mı gitmedin?"

"Küçük su bile dökmedim."

"Altı pastanın demek dördünü o yemiş. Biraz da bayatsa, dokunmuştur yavruya! Bana neden haber vermezsin be. İkisini de ben yuvarlardım. Zavallı, bu hallere düşmezdi o zaman. Bir daha sınıfa yanlışlıkla altı pastalık kutular geldi mi bana haber ver ki, arkadaşlarımız zehirlenmesin."

Dördüncü Bölüm

Bacaksız Cide'deyken iki elinin üstünde yürüyen bir arkadaşını görmüş, harman yerinde onun gibi yürümeye çalışmıştı. Tam bir yıl çalıştığı halde, ancak duvara dayanarak iki elinin üstünde durabiliyordu. Annesinin, ödevini yapması için odaya kapattığı Bacaksız'ın birden içi sıkılıverdi. Nerden de gelmişlerdi şu İstanbul'a. Burda da arkadaşlar edinmişti, ama nerde Cide'deki arkadaşları... Bir Güner vardı. Nedense Danacı Güner derlerdi ona... Ne iyi çocuktu. Eli açık mı açıktı. Cide'nin bayramlarında onu evlerine gö-

türür, yaşlı başlı adam gibi sofraya buyur ederdi. Bir bayram, yumuşacık suböreği yemişti, tadı damağındaydı şu kadar yıldır. Bir de Cahide diye kardeşi vardı. Sonra Selver, Fatma, Neriman, Aysun. Ne iyi ablalardı onlar...

Yüzükoyun yattığı yerden birden doğruldu. Elindeki kalemi, defterin üzerine attı. Ünal'dan öğrendiği gibi iki elini yere yapıştırıp yeri tekmeleyerek dikildi. Ayaklarını duvara yapıştırmıştı. Elleriyle bir iki adım atıyor, bir sarsıntı olunca ayaklarının burnuyla duvarda dengesini düzenliyordu. Bir süre ayaklarını duvara değdirmeden de durabiliyordu. Demek Cide'den beri kolları daha da güçlenmişti. Madem kendisine Bacaksız diyorlardı, o da bacaklarını kullanmadan elleriyle yürüyecekti. Yalnız yürümekle kalmayacak, koşacaktı da... Onu kimsecikler tutamayacaktı okulda. Bir gün Cide'ye dönerlerse Ünal'ı bulacak, haydi yarışalım, diyecekti. Özcan, onun iki elinin üstünde dikilişine şaşarken, birden yürüdüğünü görünce kim bilir nasıl küçük dilini yutacaktı. O, yürümekle de kalmayacak, koşacaktı... Hem de at gibi, dörtnala...

Duvara ayaklarının ucuyla değmeden bir süre dikildikten sonra sol eline ağırlığını kaydırarak sağ eliyle bir adım attı. Tam düşerken sol elini de ileri atarak dengeyi tutturdu. Duvar bir adım geride

kalmıştı. Artık iki elinin üstünde düşmeden durabiliyordu. Daha da durabilirdi ya, sevincinden şaşırıverdi. Ayakları başının üzerinden yarım çember çizip ters yana devrildi, sırtüstü uzanıverdi. Hem de sağa sola devrilmeden... Ellerini yere yapıştırıp ayaklarının burnundan hız alarak yeniden dikildi. İkinci bir deneme daha yaptı, aynı başarı... Bir güven gelmişti. Haftaya kalmaz iki elinin üzerinde yürüyecekti. Bunu çok iyi biliyordu. Dört haftaya kadar şu okumayı sökemezdi, ama bir hafta içinde mutlaka elleri üzerinde yürüyecekti. Bir, bir daha denedi. Altıncı denemede gücünü yitirmişti, gürültüyle olduğu yere devriliverdi. Dışardan annesinin suçlayan sesi:

"Bahriii!.. Gene ne işler çeviriyorsun orda! Ben sana yazını yaz demedim mi?"

"Yazıyorum anne."

"Nasıl yazı yazmak bu. Ayaklarınla mı yazıyorsun patır patır!"

Annesi haksız da sayılmazdı. Yazı yazdığı elleriyle yürüyünce, yürüdüğü ayaklarla da yazı yazılamaz mıydı? Bir gün bunu bile denemeliydi.

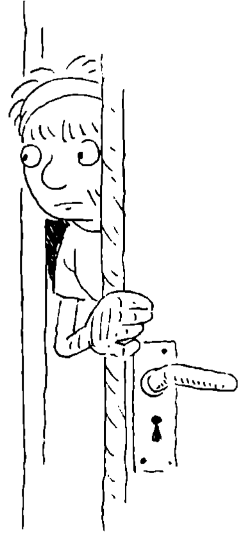
Yüzükoyun uzandı çul kilimin üzerine. Kalemi sol eline aldı.

"Ben ayaklarımla yazı yazabìlirim ama" dedi, "sağ elimle yazı yazamam."

Neden mi yazamazdı? Nedenini bilmiyordu işte!

Sol elinin üzerindeki, demir kenarlı cetvelin açtığı çizgi çizgi yaralar kapanmamıştı daha... Her bakışında Haydar Bey'i anımsayacak, elindeki kaleme daha sıkı yapışacaktı. Müfettiş tam zamanında gelmişti sınıfa. Onu, bu sürüp giden işkenceden kurtarmıştı.

Annesi kapıdan ona bakıyordu. Az önce bu patırtıyı yapan, bu uslu uslu yazısını yazan çalışkan çocuk muydu?

"Yeter artık yazdığın," dedi. "Bırak kalemi de çorbanı iç."

Karnının acıktığını annesinin bu sözü üzerine yeniden anımsadı.

"Gene çorba mı?" dedi. "Bitmedi mi Cide'den getirdiğimiz tarhanalar?"

Pakize Dönmez kızdı:

"Hele şuna bakın!" dedi. "Bulduğuna şükretmiyor da..."

"Şükür... Şükür... Şükrettikçe çorbalar suböreği olmuyor ki... Ah, Güner'in tereyağlı suböreklleri!"

"Hele bayram gelsin, söyleriz babana, götürür bizi, Külüstür'üne bindirir de..."

"Kaç ay var bayrama, anne? Eğer beş altı ay varsa, bu Külüstür'de bizi götürecek hal kalmaz."

Annesi de biliyordu bunu, ama dili varmıyordu söylemeye. Tek güvendikleri, bu kamyondu. Masraflı arabaydı. Gene de aç açık bırakmıyordu onları.

"Haydi, kalk da iç çorbanı! Bir gün et de yeriz, börek de..."

Günlerden pazardı. Bu öğretmen, pazar günleri de yakasını bırakmıyordu Bacaksız'ın.

"Anne be," dedi çorbasını kaşıklarken. "Bu öğretmen neden bu kadar çok ödev veriyor bize? Pazar gelecek diye ödüm kopuyor. Ha okulda yazmışım bu yazıları, ha burda..."

"Sus. Senin aklın ermez."

"Aklım erse de ermese de bu sayfa sayfa yazıları ben yazıyorum. Madem bütün pazar yazı yazdıracak bu öğretmen, pazarları da kapatmasın okulu!"

"Doğru mu söylüyor yoksa bu çocuk..." diye düşündü annesi. Pazar günleri okul kimin için kapatılıyordu? Kim yorgunluğunu giderecekti pazar günleri? Çocuklar mı, öğretmenler mi? Herhalde yorulan, çocuklardan çok öğretmenlerdi. Onlar elli altmış çocukla uğraşıyorlardı. Oysa altmış çocuk, bir tek öğretmenle!

"Değil mi ya anne? Son sayfayı yazmıyorum. Öğretmen de ne yaparsa yapsın! O, pazar günleri gezsin dolaşsın, biz evde yazı yazalım. Çorbayı içtim mi doğru çeşmenin başına!"

"Aman şu bakracı doldur da getiriver. Birikmiş bulaşıklar var mutfakta."

Bacaksız Bahri, bakracı doldurmaya çoktan razıydı. Çorbanın geriye kalan bölümünü hızla kaşıkladı. İçine doğrayacağı ekmeği eline aldı, kovayı da koluna taktığı gibi, doğru çeşme başına. Elindeki ekmeğin son lokmasını ağzına atmıştı ki Seksek Ali göründü köşe başından.

"Gene mi su taşıyorsun annene?" dedi onu suçlar gibi.

"Taşıyorum, ne olmuş?"

"Ben taşımam, öyle yağma yok! Her kova bir teklik."

"Annenden mi alacaksın tekliği?"

"Kimden alacakmışım?"

"Kimin parasını verecek annen?"

"Babamın."

"Neden doğrudan doğruya babandan istemiyorsun?"

"Aptal mıyım ben! Canıma okur babam sonra."

"Ben annemden para istemem. Ayıp."

"Neden?"

"Parası yok ki annemin."

"Benim annemin var mı sanki."

"Yoksa ne zorluyorsun anneni. Erkeklik mi senin yaptığın!"

"Hey anaaam, şu erkeğe bakın."

Bu erkeğe kim bakacaktı! Kim vardı ki ortalarda? İkisi birden sağlarına sollarına bir göz gezdirdiler. Hapşırık Gülten'den başka kimse yoktu çeşme başında. Elinde kovası, dikiliyordu musluğun önünde. Seksek Ali:

"Gülten," dedi, "sen annenden para ister misin, istemez misin?"

"Neden istemeyeyim... İsterim elbet."

"Sen hiç annene parayla su taşır mısın?" diye sordu Bacaksız.

"Anlamadım?"

"Sen şu elindeki kovayı kaç kuruşa dolduruyorsun?"

"Hiç insan kendi evine parayla su taşır mı?"

Bir süre güldü Bacaksız.

"İşte bu Seksek Ali var ya... Bu Seksek Ali, evine suyu parayla taşırmış. Her kova bir teklik."

Gülten'in hiç hoşuna gitmedi, Seksek Ali'nin bu paracanlığı. Susuyor, ağzını açıp hiçbir şey söylemiyordu. Neden sonra:

"Annem bugün çamaşır yıkıyor..." dedi. "En azdan yirmi kova su taşıyacağım."

"Benim paramla tam yirmi lira," dedi Seksek Ali. "Bu parayla istediğim sinemaya giderim ben."

"Annem bizim çamaşırlarımızı yıkıyor, nasıl su parası isterim ondan. Ben annemden ne zaman istesem para alırım," dedi Gülten.

"O da babandan alır."

"Kendisi de kazanır. Kapalıçarşı'da bir mağazaya oyalar, danteller yapar annem."

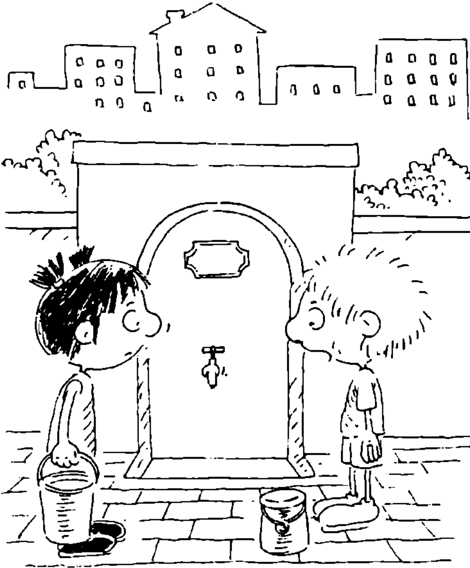
İlk defa duyuyordu Bacaksız, annelerin tarlaya gitmeden, ahıra inmeden iş yapıp para kazandığını.

"Benim annem yapamaz mı, annenin yaptığını?" diye sordu Gülten'e.

"Neden yapmasın."

"Ama benim annem köylü."

Seksek Ali de, Gülten de gülmeye başladılar. Ama Gülten'in gülmesiyle Seksek Ali'nin gülmesi aynı türden değildi. Seksek Ali'nin gülmesinde yaralayıcı bir şey vardı.

"Peki," dedi Bacaksız. "Oya yapıp Kapalıçarşı'da satabiliyor mu annen?"

"Neden satsın!" dedi Seksek, küçümseyerek.

"Benim aklım ermez. İnsan İstanbullu oldu mu oya yapabilmeli. Ben anneme söyleyeceğim, sen de öğren, diyeceğim. Benim annem yoğurt da yapar, yağ da... Ama insan buralara gelince Gülten'in annesi gibi oya yapmasını da öğrenmeli."

Dobiş Mehmet birden çeşmenin arkasından bitiverdi.

"Neden öğrenecekmiş, anlayamadım," dedi. "Öğrensin de para kazansın diye mi? Anneler para kazanınca da bizim işlerimiz kolaylaşacak. Seni çıkarcı seniii! Çocuklar, ketenhelvacı Fesleğen Sokağı'na girdi. Başınızın çaresine bakın. İşte, ben hepinizden önce koştum, anneme asıldım. Şu kaymak gibi ketenhelvaya bakın!"

Gülten hemen elindeki kovayı oracığa bırakıverdi. Ketenhelvacının mânilerini dinlemek için kendini hazırlamıştı. Çok severdi onun mânilerini. Çocukların içini açan, içiyle birlikte iştahını da açan o tatlı ses taaa uzaklardan duyuluyordu:

Vermiştim bu işe ara
Gene düştüm sokaklara
Nerdesiniz yavrularım
Yok mu kimsede para?
Oy ne güzel ketenhelvam!

Gülten ellerini çırparak koştu.

"Gidiyorum anneme," dedi. "Tam beş lira alıp geleceğim."

Dobiş Mehmet elindeki kar gibi ketenhelvasının son parçasını da şöyle yukarı kaldırdıktan sonra ağzına attı.

"İki buçuk liram daha var," dedi. "Bir tane daha alacağım."

Seksek Ali:

"Ben iki tane birden alacağım. Hele gideyim eve de."

Ketenhelvacı, dört yanını saran çocuklarla karşıdan görünmüştü. Üstü minare külahını andıran yeşil boyalı teneke kutusunu koltuğunun altındaki üç ayaklı iskemleye oturtmadan, olduğu yerde dikiliyor, sağına soluna başını çevire çevire mânilerini söylüyordu:

Çocuklar çeşme başında
Kimi oyunda kimi işinde
Parasızı camdan bakar
Paralısı benim peşimde
Oy ne güzel ketenhelvam!

Herkes gitmiş, çeşme başında bir Bacaksız kalmıştı. Düşünüyordu: Eve gitse, annesinden iki buçuk lira koparabilir miydi? Umut yoktu, ama

bir görünse... Bunun için de şu kovayı doldurmalıydı önce.

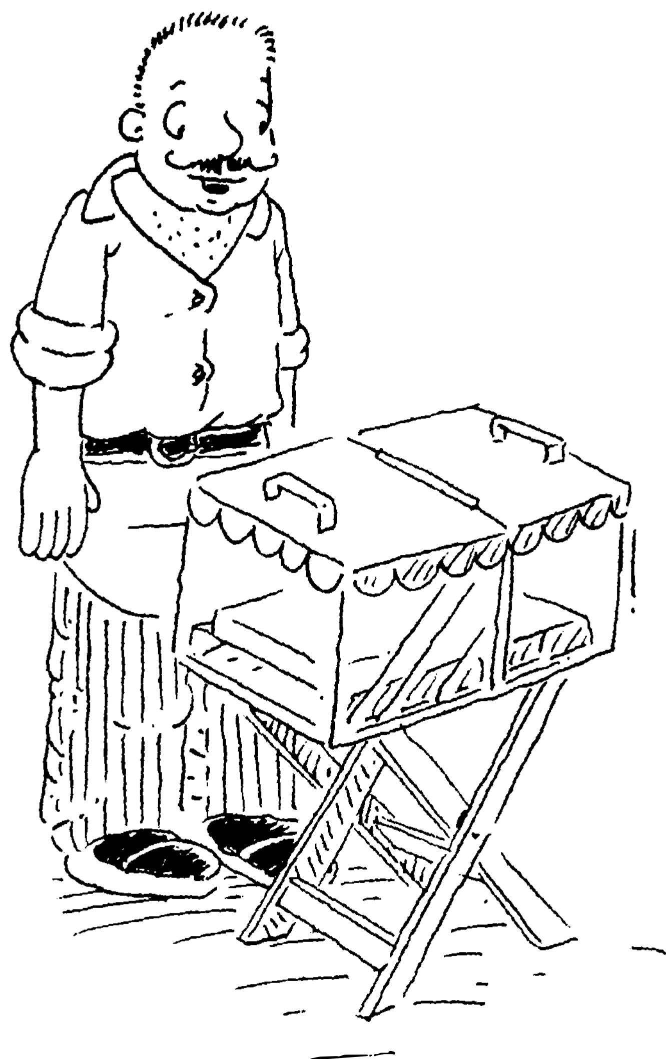
Dolu kovasını, dinlenme bahanesiyle ketenhelvacının tezgâhının yanına koymuş, dikiliyordu. Gülten dediğini yapmış, beş lirayla dönemese de, hiç olmazsa iki buçuk lira verip bir topak ketenhelvaya kavuşmuştu.

Tomruk Hasan uzattığı beş lirayla iki ketenhelva birden almıştı. Birini bırakıp öbürünü sokuyordu ağzına. Tam iki ay yan yana oturduğu Bacaksız'ın karşısına geçmiş, ağzını sulandırmak için akla gelmedik şaklabanlıklar yapıyordu.

Şımarık Kırkyalan Ferit, Pamuk Altan'la birlikte görünmüştü karşıdan. Altan bu mahallenin çocuğu değildi. Herhalde Ferit'in konuğuydu. Ellerindeki on liraların kimden, hangi kaynaktan çıktığı belliydi. Ferit, bütün çocukları çatlatan o şımarık sesiyle:

"Ketenhelvacı!" dedi. "Bana on liralık ketenhelvası ver!.. On liralık da Altan'a... Annem, bayat olmasın, dedi. Sonra dokunurmuş midelerimize."

Paytak Yılmaz, bu ketenhelvayı pek çocuk işi bulduğundan, uzakta duruyor, sokulmuyordu. Gene de Kırkyalan Ferit'in söylediklerini duymuştu.

"Ne dedi annen?" diye yanaştı. "Anlayamadım!"

"Ne diyecek. Sakın bayat helva yeme, dedi."

"Ne olurmuş bayat ketenhelvası yersen?"

"Ne olacak, midem bozulur."

"Varsın bozulsun. Zengin çocuğusun sen. Pantolon sıkıntısı mı çekersin?"

Sözün buraya gelip dayanacağını kestiremeyen Ferit bozum olmuş, önüne bakıyordu. Çocuklar pasta öyküsünü hemen anımsadıkları için tepine tepine gülüyorlardı. Dobiş Mehmet:

"Opel'i var Ferit'in," dedi. "Atladığı gibi doğru belediye helasına!"

"Arabayı her zaman bulamaz ki..." dedi Paytak. "Annesi bütün gün özel şoförüyle gezintiler yapıyor..."

Kek Ömer iki elini cebine sokmuş, taze ketenhelva üreten camlı kutuyu izlemekten çok, ketenhelva yiyenlere bakıyordu. Annesinden bir iki buçuk lira da o istese nasıl olurdu? Eh, hani annesinin verdiği zamanlar da olmaz değildi. Bir denese miydi acaba? Bacaksız'a sokuldu.

"Ca... Ca... Ca..." dedi, gerisini getiremedi. "C" ile başlayan sözcükleri bir türlü söyleyemiyordu nedense.

"Canın çekiyor mu senin de?" diye soracaktı. Ama Bacaksız, sözünün sonunu beklemedi, ko-

vasına yapıştığı gibi tuttu yolu. Herkes ketenhelvasını nasıl yiyor diye ağzını açıp bakmaktansa eve gider, annesinin para durumuna bir göz atardı. Eh, ara sıra bir iki buçukluk kopardığı da olurdu. Birden bir şimşek çaktı kafasında... Gene annesinden bir teklik uçlansa... Yüz elli kuruşu olan biriyle ortak olsa... Aldıkları ketenhelvayı bölüşseler...

"Anneee!" diye seslendi kapıdan.

"Neredeydin bu zamana kadar?" diye çıkıştı annesi. Gerçekten o kadar gecikmiş miydi?

"Bulaşıklar bekliyor iki saattir. Ne biçim çocuksun sen! Evden bir çıktın mı bir daha geri dönmek aklına gelmiyor. Git bir daha doldur şu bakracı."

"Doldurması kolay da..."

"Zor olan neymiş, onu söyle bakalım."

"Zor olan ketenhelva," dedi. "Herkes ketenhelva yiyor sokakta..."

"Neymiş bu ketenhelva?"

"Helva gibi de... Köpüklü ayran gibi... Pamuğa benziyor, akça akça..."

"Haydi koş, su getir bana. Sırası mı şimdi helvanın. Koktu akşamdan beri bulaşıklar."

"Anneee!"

"Daha duruyor!"

"Bir teklik ver bana."

Annesi, herhalde bu ketenhelvanın bir teklikle alınacağına aklı yatmadığından:

"Bir teklik mi?" dedi.

"İki buçuk, ama sen bir teklik ver."

"Git suyu getir, al tekliği."

Bu kadar kolay mı olacaktı bu?

"Peki anneciğim," dedi. "Hemen getiriyorum."

Sağına soluna bakmadan koşa koşa gitti. Çeşmeye suya gelenler ketenhelvacının başına toplandığından, sıra bekleyen yoktu. Kovayı doldurmasıyla kapıyı çalması bir olmuştu. Koşa koşa getirmekten kova yarıya inmişti, ama annesi bu çabukluğa gene de çok şaşırmıştı.

"Anneee!"

"Neden yarım bu bakraç?"

"Ben sonra bir daha doldururum. Sen şimdi ver tekliği!.."

Dolabın üstünden bir lira alıp uzattı. Sevinçten nerdeyse öpecekti annesinin uzattığı eli.

"Annem," dedi, "benim bir tek annem!"

Şimdi iş kalıyordu bir ortak bulmaya! Kim ortak olurdu kendisine? İlkin Gülten geldi aklına. Hayır, o ketenhelva almış, karşısında şapur şupur yemişti. Hem de gözünün içine baka baka. Böyle mi yapmalıydı Gülten? Hani çok iyi kızdı? Ucundan bir parçacık verseydi ona, bir tadımlık... O da Gülten'e vermeyecekti. Karşısına geçip gözünün içine baka baka yiyecekti.

Kek Ömer de evinden dönüyordu. İki buçuğu tamamlayacak parası var mıydı acaba?

"Ömer!" diye seslendi. "Aldın mı annenden? Bak, ben aldım."

"Be... ben... pa... pa... para... i... i... i... çi... çi... çin... git... me... dim... di... di... di... ki."

Demek vermemişti annesi. Para için gitmemişti de, annesini göreceği geldiği için mi gitmişti eve... Ne Kek Ömer'di o!

Seksek Ali başı önünde dönüyordu. Onun durumu da Kek Ömer'inki gibiydi. Biraz da böbürlenerek:

"Sen para almadın mı annenden?" diye sordu Bacaksız.

"Annem yoktu ki evde," dedi Ali.

Ne adamlardı bunlar. Olanı biteni olduğu gibi söyleyen çıkmıyordu. "Annem vermedi" demeye dilleri varmıyordu.

"Ben annemden bir lira aldım," dedi Bacaksız.

"Bir lira mı? Ha ha hay!.. Bir liraya ketenhelva mı verirler adama?"

"Biliyorum," dedi. "Vermezler ama..."

"Yoksa sen de kovası bir liradan bir kova su mu taşıdın?"

"Ben kendi evime parayla su taşımam!"

Son kovayı bir liraya taşımamış mıydı? Belki de doğru söylüyordu Seksek Ali.

"Eğer annen sana para vermek isteseydi beş lira verir, git ketenhelva al, derdi."

"Ben ona ketenhelva alıcam demedim ki..."

Kırkyalan Ferit'i geçmişti uydurmada. Ağzını her açışta yalan söylemek zorunda kalıyordu. En iyisi susmaktı! Bacaksız biraz da kendisini yalan söylemek zorunda bıraktığı için kızmıştı ona.

"Sen kendini düşün!" dedi. "Annen sana bir lira bile vermemiş."

"Yok annem evde diyorum. Hele gideyim eve, belki gelmiştir."

Kek Ömer'le ketenhelvacının tezgâhına doğru yürüdü Bacaksız. Bugüne kadar ketenhelva denilen şu köpük köpük şeyin tadına bakmamıştı. Bugün bir tutam olsun ağzına atmazsa deli olurdu. Ne yapmalıydı da bir iki tutamcık alıp bakmalıydı tadına? Yoksa eve dönüp bir iki buçukluk mu istemeliydi?

Ketenhelvacı, işinin yavaşladığını anlayınca yeniden mânilere başlamıştı:

Bu havanın arkası kar
Kar gibi ketenhelvalar
Elleriniz gitmez cebe
Cebinizde akrep mi var?
Vay ne güzel ketenhelvam!

Bacaksız'ın cebinde, akrep değil, sadece bir teklik vardı. Oysa elinin cebine gitmesi için cebinde iki buçukluk olması gerekirdi. Acaba "Ketenhelvacı amca, bana sen bir liralık ver," dese, hazırladığı ketenhelvaları bölüp yarısını ona verir miydi?

Yok, hayır, verse bile Bacaksız almazdı ki... Öğrenirlerdi şu acımasız arkadaşları, onun parasız olduğunu. Babasının da, anasının da paralı kişiler olmadığını. Neden açık versindi onlara! Alay ederler, küçümserlerdi onu. Oysa Bacaksız'ın onlara açık vermemesi gerekirdi. Ne yapmalıydı da küçük düşmeden şu helvanın tadına bakmalıydı? Kek Ömer de, kim bilir, onun gibi neler, ne çareler düşünüyordu bir tutam ketenhelva için.

"Ömer," dedi, "gel seninle koşmaca oynayalım."

Tam sırasıydı doğrusu. Canı hiç istemediği halde:

"Ha... di!" diyebildi Ömer.

"El bende. Yakala beni!"

Hızla çocukların yanından geçti. Bacaksız öylesine hızlı koşuyordu ki, Ömer çok gerilerde kalmıştı. Ömer mi koşamıyordu, Bacaksız mı çok hızlı koşuyordu, anlayamamışlardı. Pamuk Altan, okulda ilk sınıfların en iyi koşucusu geçinirdi. Ömer'in Bacaksız'ı yakalayamadığını görünce, Ferit:

"Amma da hızlı koşuyor bu Bacaksız," dedi.

Bir gün Ömer'le yarışmışlardı, hemencecik yakalayıvermişti kendisini Ömer. Oysa şimdi çok gerilerde kalmıştı. Her şeyde parasına güvenen Altan, yarışçılar durunca:

"Var mısınız benimle yarışa?" dedi.

Bu, açıktan açığa Bacaksız'a meydan okumaktı.

"Varım!" dedi Bacaksız Bahri.

"Ama beş lirasına!"

Hoppala!.. Köyde en iyi koşanlardandı, ama beş lirası yoktu ki yarışa girsin!

"Beş lirasına koşmam ben!" dedi.

"Öyleyse iki buçuk lirasına."

"İki buçuğa da koşmam!"

"Teklik."

Biliyordu tekliğe ineceğini. Ama parasına koşmayacak kadar amatör yaratılışlı bir sporcuydu Bacaksız.

"Ben parasına koşmam," dedi. "Bir liralık helvasına, var mısın?"

"Bir liralık helva yok ki."

"Bir buçuk da kendinden katar, alırsın bir ketenhelva!"

Yarış pazarlığını duymuş, onları kızıştırıp kışkırtmak için hemen bir mâni düzenleyivermişti ketenhelvacı:

Haydi aslanlar ortaya
Kazanan yapışsın helvaya
Geride kalan yarışçı
Açsın ağzını havaya
Oy ne güzel ketenhelvam!

Yalnız mâni döktürmekle olmazdı. Yarışı düzenlemek de ketenhelvacıya düşerdi.

"Şu ağacın dibine kadar gideceksiniz," dedi. "Ben 'marş' dedim mi şu tezgâhın yanına kadar koşacaksınız! Durun bakalım. Toslayın önce paraları. Kim önce gelirse, alacak benden helvayı. Anladınız mı?"

Bacaksız tekliği hemen verdi. Altan da cebinden bir buçuk lira çıkardı. Ketenhelvacı:

"Haydi!" dedi. "Taaa şu yeşil kapılı evin önünde yan yana durun bakalım!"

Bacaksız, orda bir düzensizlik olmasını istemiyordu.

"Bizi Yılmaz Abi yan yana getirsin orda," dedi.

"Tamam," dedi Yılmaz. "Gelin bakalım. Çocuklar siz de ketenhelvacının önünü açın ki rahatça koşsunlar!"

Paytak Yılmaz, iki yarışçıyı birer yanına aldı. Yeşil kapılı evin önünde her ikisini de yüz metre koşan atletler gibi önce yan yana getirdi.

"Çökün," dedi. "Bir ayağınız ilerde, bir ayağınız geride."

Ketenhelvacı uzakta kalmıştı. Çocuklar yolun iki yanına dizilmişlerdi.

"Ben koş diye ellerimi vurdum mu hemen fırlayıp koşacaksınız. Hazır mısınız?" dedi Yılmaz.

"Hazırız!"

"Koş!"

Ellerini birbirine vurmasıyla Bacaksız'ın fırlaması bir olmuştu. Altan, tombul vücuduyla derlenip toparlanıncaya kadar, Bacaksız daha çıkışta beş altı adım ileriye geçivermişti. Araları on adım kadar açıldığı zaman, Bacaksız yolun yarısını geçmişti. İşin şaşılacak yanı, Bacaksız gittikçe geriliyordu. Pamuk Altan nerdeyse Bacaksız'a yetişecek, belki de onu geçecekti.

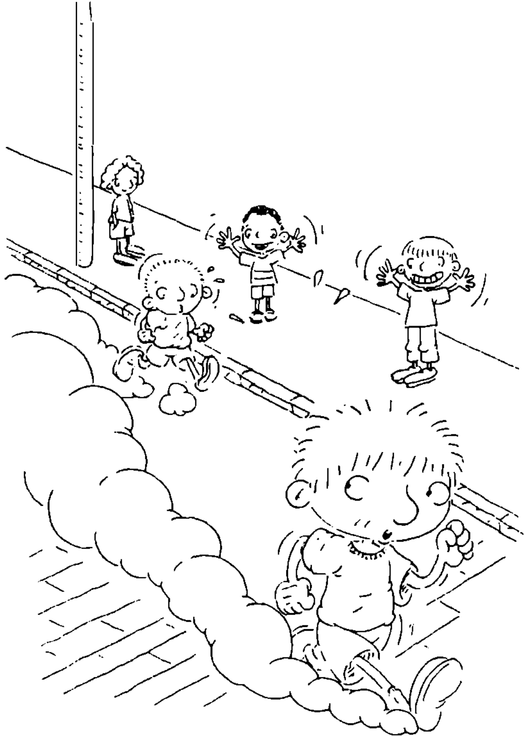
"Haydi Bacaksız!" diye bağırıyorlardı çocuklar. Altan'a Ferit'ten başka bağıran yoktu:

"Haydi Altan, zorla kendini!"

Bacaksız sol yanında Altan'ı görmeye başlamıştı, yorulmuştu. Oysa Altan hiç yorulmuş görünmüyordu. Tombul yanakları kızarmıştı parça parça. Yılmaz geriden yetişip bağırdı:

"Haydi bastır Bacaksız Bahri!"

Ketenhelvacı helvasını uzatmış, vereceği yarışçıyı bekliyordu. Gözleri helvaya ilişen Bacaksız'ı

artık kimse tutamazdı. Bu ketenhelvaya kavuşmak için neler, ne oyunlar düşünmemişti. Ne yapıp yapıp kaptırmamalıydı.

Tam bir iki metre kala ayakları birbirine takılan Altan yüzükoyun düştü. Düşmese belki ikisi birden yapışacaklardı ketevhelvaya. Oysa Bahri çoktan uzatmıştı elini, parmaklarının arasındaydı artık helva! Ama Ferit:

"Hayır, hayır..." dedi. "Altan düştü. Olmaz. Yeniden koşsunlar."

"Sus!" dedi çocuklar. "Bahri düşürmedi ya... Düşmeseydi!"

"Yeni baştan!.."

Bacaksız Bahri, ne olur ne olmaz diye ketenhelvadan bir tutam alıp atmıştı ağzına. Aman, ne güzeldi!

"Yılmaz Abi," dedi, "iyi ki diz çöktürdün bize, koşuya başlarken. Beni geçerdi, yarışa ayakta girseydik. Lapacı Altan toplanamadı sen 'koş' deyince."

"Ama senden dayanıklı," dedi Yılmaz. "Neden mi dayanıklı? İyi yemek yiyor da ondan."

"Bundan sonra ben de yerim."

"Bulursan yersin."

"Ben de ekmeği çok yerim."

"Ekmekle olmaz. Et yemeli, balık yemeli, yumurta, tavuk..."

"Ketenhelva?"

Yılmaz güldü.

"Bir daha onunla yarışa kalkışma," dedi. "Geçer seni."

Bacaksız öyle pilavdan dönenlerden değildi.

"Geçsin de göreyim. Ben köyde hep koşmaca oynardım. Esir almaca, saklambaç... Beden eğitimi dersinde bile oturuyoruz sınıfta... Ben her gün koşacağım bundan sonra."

"Güzel..." dedi Yılmaz. "Ben de koşarım seninle. Bana paytak diyor çocuklar. Neden? Koşmasını, yürümesini bilmediğimden. Okul dağılınca bahçede koşarız."

"Olur."

Altan, üstünü başını süpürdükten sonra karşısına dikildi Bacaksız'ın.

"Haydi!" dedi. "Bir daha!"

"Sonra..." dedi Bacaksız. "On gün sonra!"

"Şimdi, hem de iki buçukluk ketenhelvasına."

"Yedim ben."

"Gene yersin, kazanırsın da."

"Param yok."

"Korktun değil mi?"

Biraz da doğruydu korktuğu.

"Yoruldu," dedi Yılmaz. "Senin gibi baklava börekle büyümüyor."

"Ben baklava börek sevmem ki... Bonfile severim ben."

"O da seviyor, ama bonfileyi kasapta bile gördüğü yok. Görse görse, kasabın Tomruk oğlunu görüyor."

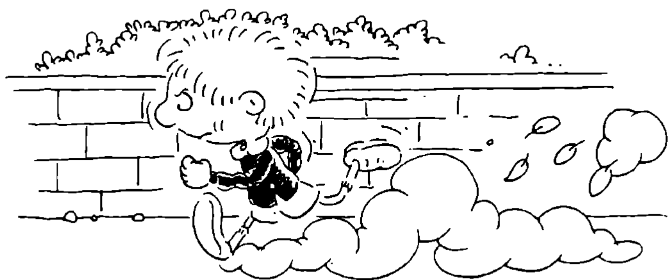
"Mızıkçısınız siz."

"On gün sonra gel de mızıkçıyı gör. Gelirken yanına yeni çıkan on liralardan bir tane almayı da unutma. Bu sefer çikolatasına. Ketenhelva çocuğun dişinin kovuğuna bile gitmedi. Tamam mı?"

"Tamam, çikolatasına!"

Beşinci Bölüm

Bacaksız okula sabahları herkesten önce geliyor, Yılmaz'la bahçeyi iki kez döndükten sonra seksen metrelik duvarın dibinde atletler gibi bir uçtan bir uca hızla koşuyordu. Yılmaz'ın elinde onun kaç saniyede koştuğunu gösterecek kronometresi yoktu, ama her gün biraz daha hızının arttığını anlıyordu. İyi bir koşucu olmuştu Bacaksız Bahri... İştahı da açıldığı için sabahları iki tas çorba içiyor, iki üç dilim bayat ekmeği de çorbasının içine doğruyordu. Paytak Yılmaz bile kendisinden dört yaş küçük olan Bahri'yi bir türlü geçemiyordu. Belki de paytaklığı yüzünden... Ama ne olursa olsun, Bacaksız, adı üstünde, okulun en bacaksızıydı. Ayıptı onu geçememesi.

Bir sabah Yılmaz'ın kardeşi Sevil de peşlerine takılmıştı. Boyunun uzunluğuna güvenerek Bahri'yle yarışa girmiş, çok gerilerde kalmıştı. Bacaksız, onu geçtiği için sevinecek yerde üzülmüştü. Acaba bir dahaki sefer geride kalsa, Sevil'i sevindirmiş olur muydu? İlk kez koşuyordu Sevil, ne de olsa... Belki ilerde kendisini geçebilirdi de... Onu umutsuzluğa düşürmemesi gerekirdi.

Ertesi gün Seksek Ali'yle Kek Ömer de katıldı aralarına... Bir sabah Hapşırık Gülten de gelince, Yılmaz kızdı:

"Nerdeyse Pamuk Altan'ı da getireceksiniz. Eğer bizim sabahları çalıştığımız onun kulağına giderse duman ederim hepinizi!"

Gülten, işin doğrusu aranırsa, Sevil'le yarışmak için gelmişti. Altan'la bir alışverişi yoktu.

"Haydi çocuklar," dedi Yılmaz, "bugün bahçede son defa koşuyoruz. Bu akşam çeşme başında yarışımız var. Saat dörtte oraya gelin, okuldan çıkınca. Haydi şimdi son defa... Koşmak isteyen çıksın!"

"Ben de gireceğim yarışa," dedi Sevil.

"Olmaz!" dedi Yılmaz. "Atletler aralarında kızlar ayrı, erkekler ayrı koşarlar."

"İlkokuldan sonra, senin dediğin! Şimdi hep bir arada koşmalıyız."

"Ben de koşacağım!" dedi Gülten. "Hem de hepinizi geçeceğim!"

"Ben ikinci geleceğim," dedi Sevil.

"Birinci kim?"

"Birinci Bahri."

"Ben onu da geçeceğim."

"Bizi adamdan saymıyor musunuz?" dedi Seksek Ali. "Biz de koşacağız."

Kek Ömer:

"Ko... ko... ko... şa... şa... şa... ca... ca... ğım!"

"Peki canım, uzatma o kadar. Sen de koş. Haydi sıraya girin!"

Gülten, koşmasına engel olur diye, yakasını çıkarıp çantasının üstüne koydu. Ayağında beyaz lastik ayakkabılar vardı. Demek evden hazırlıklı çıkmıştı. Bunlar Bacaksız'ın gözünden kaçmadı. Gülten iyi kızdı. Onun birinci gelmesini, bütün erkekleri, giderek kendisini bile geçmesini istiyordu. Yılmaz:

"Çocuklar," dedi. "Size gösterdiğim gibi çökün bakalım. Ellerimi vurunca koşacaksınız. Hazır mısınız?"

Bu sırada bahçeye bir küme öğrenci girdi. İçlerinde Altan da vardı. Yarışçıları görünce çantasını Ferit'in eline tutuşturduğu gibi koştu:

"Yılmaz! Bi dakka! Ben de koşacağım."

Yılmaz önüne geçti:

"Sen akşama koşacaksın, çikolatasına. Yorma kendini."

"Canım, akşama da koşarım ben!"

Altan ceketini çıkarıp sıraya girmişti bile. Küme küme bahçeye giren çocuklar, yarışın sonucunu izleyebilmek için çoktan yerlerini almışlardı. Geç kalanlar, yarışı başlatmaması için Yılmaz'a yalvarıyorlardı, duvarın ötesinden. Bacaksız'ın yarışta Pamuk Altan'dan ketenhelvası yediğini okulda duymayan kalmamıştı. Önemsiz gibi görünen bu yarışmanın okulun en bacaksızı tarafından kazanılması, iki buçuk liranın çok üstünde değer kazandırmıştı bu koşuya. Yeni gelen seyirciler coşkuyla soruyorlardı:

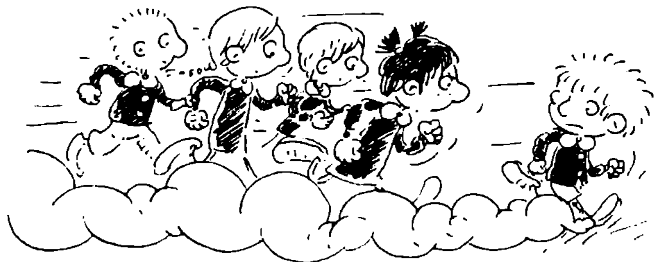
"Parasına mı gene?"

"Bu koşu parasına değil. Akşam on lirasına, çeşmenin orda!"

Bu koşu parasına olmasa da, akşamki yarışmanın favorilerini belli edecekti.

Yeniden sordu Yılmaz:

"Hazır mısınız çocuklar?"

"Hazırız!"

İki elini birbirine çarparak:

"Koş!" diye bağırdı.

Hepsinden çevik olan Bacaksız herkesten önce fırladı. Kızların ikisi de hemen gerisinde, Kek Ömer'le Seksek Ali'nin önündeydiler. Bacaksız biraz sonra başını hafifçe çevirip bakınca iki kızın arasında Altan'ı da gördü. Sevil üç adım kadar gerisindeydi. Bacaksız kendisini bir zorlasa bu arayı rahatça açabilirdi.

Altan'ı akşamki koşuda geçeceğini anlamıştı; on günlük yedikleri boşa gitmemişti. On beş metre kadar koştuktan sonra dönüp bir kez daha baktı arkasına. Altan kızları geçmişti. Gülten hemen onun gerisindeydi. Seksek Ali, Sevil'i nerdeyse geçecekti.

Bacaksız biraz yavaşladı. Altan'ı heveslendirmek istiyordu. Bu arada yanında Gülten'i gördü. Adımlarını kısarak onu önüne aldı. Bütün kızlar ellerini şaklatıp arkadaşlarını güçlendirmek istiyorlardı:

"Haydi Gülten! Yaşa Gülten!"

Altan bir iki adım gerisindeydi. Biraz daha yavaşlayıp ikisini de önüne geçirdi. Yarış böyle bitse çok hoşuna gidecekti. Çok değil, kendini azıcık zorlasa ikisini de kolayca geçebilirdi. Denemek için zorladı da... Hemen en öne geçivermişti işte.

Kız seyirciler onun geçtiğini görünce sesleri çıktığı kadar bağırmaya başlamışlardı:

"Gülten koş! Gülten geç onu! Yaşa Gülten! Gülten, Gülten birinci!"

Doğruydu, yarış böyle biterse Gülten birinciydi. Bacaksız ikinci, Altan üçüncüydü. Bu durumda akşam yarışa gelmeyebilirdi Altan. Giderdi on liralık çikolata! Adımlarını ustaca kapatıp geriledi. Altan ikinciydi şimdilik.

Eğer Sevil hemen gerisinde olsaydı, onu da alacaktı önüne. Arkasında Seksek Ali vardı, onun da arkasında Kek Ömer... Yazık, Sevil çok gerilerde kalmıştı. Gözü Gülten'deydi Bacaksız'ın. Ne güzel koşuyordu Gülten! Adımlarını çok kırmadan, uzun uzun atıyordu. İpi göğüslemek üzereydi. Tamam! Birincilikle bitirmişti yarışı. Az gerisinde de Altan. Bacaksız kendini bir zorlasa son beş adımlık arayı rahatça kapatabilirdi. "Sen akşam görürsün!" dedi içinden. "Seni on adım geride bırakmazsam!.."

Ama Paytak Yılmaz, onun bu hesaplarından habersizdi. Yarış sona erince:

"Yazık!" dedi. "Geçti seni!"

"Akşam..." diye başlayacak oldu.

"Benim bu yarışa koyacak param yok, akşama."

İşte bunu hesaplamamıştı Bacaksız. Nerden bulacaktı şimdi on lirayı? Annesinden, geçenler-

de bir lirayı bile zor almıştı ketenhelva için... Zühal'de sınıfın tebeşir parası vardı. Onu istese de sonra yerine koysa... Tahtanın temizliği kendisinden sorulduğuna göre, tebeşir parası da kendisinden sorulmalıydı. Neden Zühal'de duruyordu bu para? Ona gitse, "Ver şu paraları, tebeşir alacağım," dese... Yarıştan sonra da geri verse?

"Zühal," diye yanaştı derse girerken, "hele biraz beni dinle!"

"Dinliyorum," dedi Zühal gülerek.

"Bizim sınıfa bir çöp sepeti alsak..." diye başladı.

"İyi olur, ama nasıl alalım?"

"Okulun karşısındaki defterciden. Hani kitap satan bir dükkân var ya..."

"Ama para..."

"Sende sınıfın parası yok mu?"

"Vaaar... Tebeşir parası... Tam yirmi üç lira..."

"Ben on lirasıyla defterciden güzel bir sepet alırım."

"On liraya verirler mi güzel bir sepeti?"

"Canım üstünü de ben tamamlarım, vermezse."

"Var mı paran?"

"Akşama alacağım bir yerden."

"Peki ama..."

Birden iş bozulacak diye yüreği cız etti. Ya "Olmaz, veremem," derse!

"Zühal! Gel seninle defterciye gidelim, daha derse vakit var."

"Ne yapalım deftercide?"

"Sepeti görelim."

"Haydi görelim."

Kimse yoktu kitapçıda. Sepetler iç içeydi. Yeşil kırmızı örgülüsünü çıkardılar en üstten. Sınıfın bütün çöplerini alır, daha da var mı, derdi.

"Kaç kuruş bu sepet?" diye sordu Bacaksız.

Kitapçı gülerek:

"Ortak yazıhane mi açıyorsunuz yoksa?" dedi. "Ne yapacaksınız bu sepeti?"

"Sınıfa alacağız... Biz birinci sınıftayız..."

"Sınıf için bu sepet biraz ufak gelir. Size bidon vereyim, çöpleriniz için!"

Ne demek istiyordu bu adam, anlayamamışlardı. Zühal'in gözü Atatürk'ün Kocatepe'den bakan kalpaklı resmine takıldı. Müdür ne demişti? "Bir de Atatürk resmi gerekiyor sınıfa," dememiş miydi?

"Bu resmi alıp sınıfa asalım," dedi Bacaksız Bahri'ye.

Bacaksız, "Bu resmi alırsak, yarış işi aksar mı, aksamaz mı?.." diye düşündü. Çekine çekine:

"Kaç kuruş bu resim?" diye sordu.

"Çöp sepetinden vazgeçtiniz demek."

"Onu da sonra alırız," dedi Bacaksız.

"Sizin için camlısı kırk lira... Camsızı yirmi beş lira."

"Biz camlısını almak isteriz..." dedi Zühal.

"Haydi camlısı sizin için otuz beş lira olsun."

"Peki," dedi Bacaksız. "Yarın ben gelip alacağım."

Zühal korka korka:

"Para..." dedi. "Paramız yetişir mi?"

"Sen biraz daha toplarsın bugün. Gerisini de ben katarım. Yarın alıp gelirim sınıfa. Haydi, şimdi girelim derse... Peki amca, ben yarın gelir alırım. Sakın satma, olur mu?"

Adam, tam on tane camlı Atatürk resmi olduğu halde:

"Bak gelmezsen satarım haaa!" dedi gülerek. "Sabahleyin erkenden gel, tam bu sıralarda..."

"Daha bile erkenden gelirim ben."

Kapıdan çıkınca Zühal:

"Alacağız öyle mi?" diye sordu kuşkuyla.

"Neden almayacakmışız," dedi Bacaksız. "Bu kadar paramız varken... Müdüre laf mı söyletiriz sınıfta..."

Altıncı Bölüm

Yarış okulun bahçesinde olacaktı. Altan bu bahçede Bacaksız'ı geçtiği için yarışın gene burada yapılmasını istiyordu. Yerler dümdüz olduğundan ayağı da takılıp düşmemişti. Bacaksız ise tam on gündür öylesine alışmıştı ki bu bahçeye, her çukurunu, her tümseğini ayrı ayrı biliyordu.

Paydos zili çalalı yirmi dakika olmuştu, ama okulun bahçesinden tek kişi çıkmamıştı sokağa. Öğretmenler ders defterlerini imzalamayı ertesi güne erteleyerek zille birlikte fırlamışlardı dışarı. Okulda yalnız hademeler kalmıştı, temizlik için.

Paytak Yılmaz eline geçirdiği düdüğü acı acı öttürerek koşu yerini açıyor, çocukları da hizaya sokuyordu. Düzeni sağlayınca yarışçılara döndü.

"Sökülün çikolata paralarını," dedi.

Biliyordu Bacaksız'ın nerelerden para sağladığını. Eğer geride kalırsa borcunu kapatmak için kendi cebinden on lira koymayı bile göze almıştı Yılmaz. Altan kaç gündür sakladığı yeni on liralığı uzattı.

"Al!" dedi. "Karşılığında bunun gibi on lira isterim."

"Belli olmaz," dedi Yılmaz. "Yarış bu!"

Sabahleyin onu geçmemiş miydi? Ne demek istiyordu bu Yılmaz? Seyirciler sabırsızlanıyorlardı:

"İsteriz! İsteriz! Yarışçıları isteriz!"

İkisi de yakalarını çıkarmışlardı boyunlarından. Ah, Bacaksız şu hantal ayakkabılarını da çıkarsa ne kadar rahat koşardı. Gülten'den lastik ayakkabılarını istese? Pamuk Altan'ın basketbol ayakkabıları çorap gibi yapışmıştı ayaklarına. Kim bilir ne kadar da hafifti. Bacaksız, "Ya koşarken ayakkabılarım ayağımdan çıkarsa," diye tasalandı. "Çıkarsa çıksın," dedi sonra da. Tabanlarındaki nasırlar Cide'den beri sertliğini yitirmemişti. Ayağına çöp batacak değildi ya.

"Haydi!" dedi Yılmaz. "Çökün şuraya bakalım!"

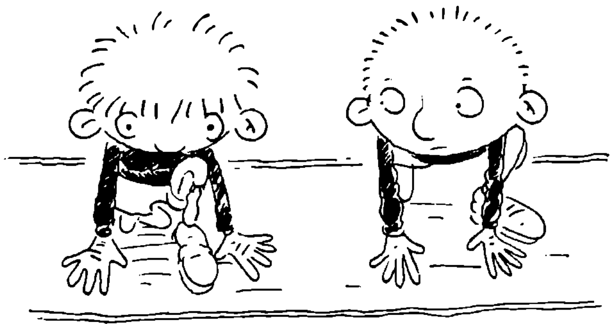
İkisi de kendine öylesine güveniyordu ki bir karış ileri geçmeyi bile düşünmüyorlardı.

Dizler ve tabanlar her zamankinden daha biçimli yerleştirilmişti. Her ikisi de deneyden geçmiş ünlü birer atletti sanki.

"Hazır mısınız?" dedi Yılmaz.

"Hazırız!" dediler ikisi birden, coşkudan kısılmış sesleriyle...

"Dikkat! Görüyor musunuz bu mantar tabancasını!"

Şaşırarak baktılar. Bu tabanca da nerden çıkmıştı?

"Tetiğe dokunur dokunmaz, ok gibi fırlayacaksınız. Hazır mısınız?"

"Hazırız!"

Tabanca sesi okulun saçağındaki kedileri ürküttü. Sanki tabanca onların koşmaları için patlamıştı!

Bacaksız için ölüm kalım savaşı olduğundan, bir ok gibi atılmıştı ileri. İlk saniyelerde en azdan beş adım ilerdeydi. Çıkış kendisi için çok önemliydi. Altan'ın besili olduğunu biliyordu, onun gittikçe açılacağından kuşkusu yoktu. Ama kendisi de on gündür antrenmanlıydı. Ne olursa olsun, bu beş adımlık arayı kapattırmamalıydı ona. Canını dişine takmış, sağına soluna göz ucuyla bile bakmadan koşuyordu. Durum, zaman yitirmeye hiç elverişli değildi! Bağırıyorlardı çocuklar:

"Yaşa Bahri! Aslan Bahri! Koş!.."

Koşarken bile düşünüyordu: Hiç kimse kendisine Bacaksız demiyordu. Demek bu yarışta ondan yanaydı seyirciler.

Ah, dönüp bir baksa, Altan uzakta mı diye. Ayak sesleri çok uzaklarda kalmıştı. Ama güvenmemeliydi. Sağlam çocuktu, gene de geçebilirdi kendisini.

Varacağı yerde ip geriliydi. Beşinci sınıf çocukları koşu tam yöntemine uysun diye ince bir ipi iki ucundan tutup germişlerdi. Bu ipi göğüsleyecek şampiyonu bekliyorlardı coşkudan tepine tepine.

"Yaşa Bahri!"

"Koş Altan! Altan sık dişini! Altan yetiş!"

"Onu tutanlar böyle cansız seslendiklerine göre, demek Altan gerilerde, çok gerilerde..." diye düşündü. Bağıranların sesleri umutsuzdu. Sayıları

da çok azdı. Duyulmaz bile olmuştu bu yüreklendirici sesler.

"Koş Bahri! Bahri birinci! Bahri şampiyon! Verin Bahri'ye çikolatasını! Yesin de büyüsün çocuk!"

Çizgiyi göğüsleyince geriye dönüp baktı. On beş yirmi adım gerilerde kalmıştı Altan. Neden sonra o da geldi, ama yürüye yürüye... Gene de soluk soluğaydı.

Gülten şaşkın şaşkın bakıyordu Bahri'ye.

"Sen... Sen..." dedi. "Sen beni de geçersin!"

"Bilmem," dedi Bacaksız. "Geçebilir miyim dersin?"

"Ah, sen yok musun, sabahleyin koşmadın değil mi?"

Neler söylüyordu bu Gülten? Anlamıştı demek kurnazlığını. Akıllı kızdı, Sevil'e hiç benzemiyordu.

"Daha olmazsa yarışırız," dedi Bacaksız Bahri gülerek.

"Ben seninle yarışamam. Çok iyi çalıştırmış Yılmaz seni."

"Doğru! Çok iyi çalıştırdı."

"Seni ikinci sınıfta bile geçen bulunmaz."

"Yarışmadan belli olmaz ki."

Yılmaz yarışçıları ortaya çağırdı:

"Arkadaşlar!" Biraz da seyircilere duyurmak için sesini yükseltmişti. Sonra da, "Hepiniz gördünüz, değil mi?" diye sordu kalabalığa.

"Gördük. Bacaksız Bahri birinci!"

"Gördüğünüz gibi Bacaksız Bahri birinci!" dedi. "Bu çikolata parasını ona veriyorum."

"Çikolatayı yesin de büyüsün!"

"Gel Bahri! Bu on lira senin hakkın. Birinci sensin."

Altan boynunu bükmüş, duruyordu arkasında. Bahri'yi alkışlayanlar:

"Üzülme Pamuk Altan!" diye bağırıyorlardı. "Sen de ikincisin!"

"Yaşasın Pamuk Altan! Altan ikinci!"

Ferit Derler koşmuş, avutuyordu onu. "Üzülme," diyordu. "Sen gidip gelme koşarsan Bacaksız Bahri tıkanır da yetişemez sana!"

"Doğru. Çok koşarsak geride kalır. Heeey Bacaksız, gidip gelme koşar mısın benimle!"

Yılmaz araya girdi:

"Koşar!" dedi. "Neden koşmasın? On gün sonra gel sen!"

"İki büyük çikolatasına!"

"İstersen dört olsun. Onu geçersen ben vereceğim!"

Yedinci Bölüm

Bacaksız, Zühal'i sabah sabah okulun yolunda yakalamıştı.

"Günaydın!" dedi.

"Günaydın Bahri kardeş. Dün akşam yarışta ben de vardım. Altan'ı çok geride bıraktın."

Bahri, çocukların arasında Zühal'i görememişti coşkudan.

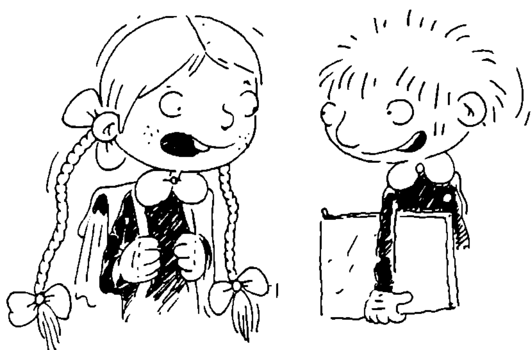
"Demek sen de vardın, öyle mi?"

"Doğrusu çok güzel koştun."

"On gün sonra, koştuğumuz kadar bir daha koşacağız Altan'la."

"Sen dayanabilir misin o kadar uzun koşuya?"

"O benden çok sağlam, ama olsun. Ben de ona göre koşarım. Yorarım onu. Seninle şimdi gi-

delim de sınıfımıza o resmi alalım. Müdür görünce şaşırsın!"

"Çok iyi olur ama... Paramız yetecek mi? Ben biraz daha para topladım arkadaşlardan..."

"Var öyleyse paramız. Haydi gidelim."

Kitapçı çok kalabalıktı. Bacaksız'ın gözü kimseyi görmüyordu. İçeri girer girmez ta kapıdan sordu:

"Amca," dedi, "sattın mı yoksa dünkü resmi?"

Kitapçı çoktan unutmuştu:

"Hangi resmi?" dedi.

"Hangi resmi olacak! Dün 'satma sakın' dediğimiz Atatürk resmini."

"Canım," dedi kitapçı, "sen satma deyince hiç satar mıyım ben. Getirdin mi altmış lirayı?"

Bacaksız da, Zühal de şaşırdı. Adam otuz beş lira demişti dün. Şimdi neden böyle söylüyordu? Yoktu altmış liraları, alamazlardı.

"Amca," dedi Bacaksız, "sen bize otuz beş lira demedin mi?"

Kitapçı güldü.

"Paran peşinse sana yüzde elli indirim yaparım. Altmış liranın yüzde ellisi ne eder?"

"Benim öyle şeye aklım ermez. Otuz beş lirayı veririm, alırım resmi!"

Kitapçı hâlâ gülüyordu. Kızmaya başlamıştı

Bacaksız. Öfkeli öfkeli cebindeki paraları çıkardı. Zühal de çıkardı çantasından. Tamamlayıp uzattılar.

"Al şu parayı," dedi Bacaksız. "Ver Atatürk'ün resmini bana."

"Peki," dedi kitapçı. "Al bakalım şu camlı resmi. Altmış liranın yüzde ellisi otuz lira eder. Beş lira artar. Dün bir kâğıt sepetinden de söz etmiştiniz, değil mi?"

"Evet. Nah şu sepeti beğenmiştik."

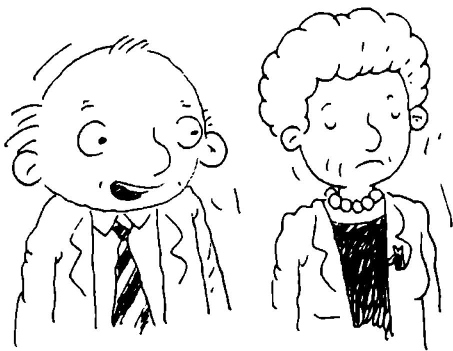
"Bu artan parayla da o sepeti veriyorum size. Haydi, götürün de sınıfınıza koyun."

İkisi de çok sevindiler. Zühal, Atatürk'ün camlı resmini aldı eline... Çantayla ikisi bir arada gitmeyecekti. Çantasını Bahri'ye verdi.

"İki elimle tutarsam daha sağlam olacak," dedi. "Kırmadan götürebilirim."

Bacaksız Bahri sepeti eline almıştı. Zühal'in çantasıyla kendi çantasını yan yana getirip koltuğunun altına kıstırdı. Hayır, iki çanta bir koltukta taşınmazdı. Çantaların ikisini birden çöp sepetinin içine bastırdı. Hah, şimdi olmuştu işte!

Uzaktan ders zilinin çaldığını duydular. Bahçeye girdiklerinde çoktan derse girmişti çocuklar. Kapıyı vurup girdiler içeri. A... Kimdi bu masanın başında dikilen bayan? Yanında da müdür!.. Kaşlarını çatmış üzerlerine yürüyordu:

"Neden geç kaldınız bu kadar?"

"Deftercideydik," dedi Bacaksız.

"Ne yaptınız deftercide?"

"Bunları aldık."

Müdür, yalnız Atatürk'ün resmini görmüştü Zühal'in elinde. Başını kaldırıp duvarlara baktı. Atatürk'ün resmi yoktu sınıfın duvarında.

"İyi etmişsiniz," dedi. "Hemen çağır hademeyi, bir çekiç alıp gelsin, bir de çivi."

Sepeti müdürün önüne bırakan Bahri, koşarak hademeyi çağırmaya gitti. Müdür ancak o zaman görebildi sepeti.

"Bu sepet de ne oluyor?" dedi.

"Sınıfın sepeti," dedi Zühal. "Siz demiştiniz ya..."

Masanın başında dikilen bayan, bakışlarıyla sınıfta ikinci bir kâğıt sepeti aramış, bulamayınca ters ters Zühal'e bakmaya başlamıştı. Demek bu

öğrenciler, sepetin içinde çantalarını taşıyorlardı. Nasıl öğrenciydi bunlar!

Oysa müdürün ağzı kulaklarına varıyordu.

"Aferin!" dedi. "Para toplayıp sepet aldınız, öyle mi?"

"Evet, müdür bey. Eksiğini de Bahri tamamladı!"

Çocukların ne sepetten haberleri vardı ne de Atatürk'ün resminden. Onlar boyuna tebeşir parası vermişlerdi, hafta başlarında. Demek bu Zühal hepsini tebeşire vermemiş, biriktirip sınıfın eksiklerini tamamlamıştı.

Bacaksız'ın getirdiği hademe, duvarın tam orta yerine çiviyi çaktı. Atatürk'ün resmini astı. Sepet de öğretmenin masasının yanı başına konunca sınıfın hiçbir eksiği kalmıyordu. Müdür:

"Çocuklar," dedi. "Öğretmeniniz Haydar Aybekler karnelerinizi doldurup gitti. Biraz da rahatsız olduğundan, sizi göremedi. Çok uzakta değil, Sırakaya Köyü'ne verdiler. Ay başında gelip görecek sizi. Bu öğretmeniniz de onun gibi çok değerli bir öğretmen. Size kurtlardan, kuşlardan, dedelerimizden, Orta Asya'dan söz edecek. Dedelerimizin yaylarıyla, oklarıyla nasıl anayurda geldiğini anlatacak. Bizim kaç yurdumuz var çocuklar?"

Çıt çıkmıyordu sınıfta. Taşkafa Orhan:

"Bizim mahallede iki yurt var öğretmenim," dedi. "Biri Toros Öğrenci Yurdu... Öbürü de... Ülkü..."

"Öyle yurt değil benim dediğim. Bizim kendi yurdumuz. Biri anayurt, biri özyurt..."

"Biri de yavru yurt!" dedi gerilerden biri.

"Evet," dedi müdür. "Biri de yavru yurt. Neyse, öğretmeniniz size bunları derslerinde anlatacak bundan sonra. Özyurttan önce, sanıyorum, yakasına taktığı bozkurttan başlayacak işe! Haydi, hoşça kalın çocuklar. Yararlanın öğretmeninizden!"

Müdür, hademenin ardına kadar açtığı kapıdan dışarı çıkar çıkmaz, masada hiç konuşmadan dikilen öğretmen, Bayan Suna Özkanoğlu:

"Evet çocuklar," dedi. "Müdür bey iyi bildi. Önce şu yakamdaki kurttan başlayacağım işe. Bu kurt var ya bu kurt, bunun adı bozkurttur. Neymiş çocuklar?"

"Bozkurt!"

"Aferin! Bir daha söyleyin!"

"Bozkurt!"

"Bir daha!"

"Bozkurt!"

"Yazalım şimdi tahtaya. Çıkarın defterlerinizi."

Çocuklar defterlerini çıkarırken öğretmen de yakasındaki rozeti çıkarmıştı. Rozetin arkasında çuvaldız büyüklüğünde, ok biçiminde bir iğne vardı. Önce tahtaya kocaman bir BOZKURT yazmış, işini bitirince de rozetini iğnesinden tuta-

rak çocuklara göstermeye başlamıştı. Zühal rozete bakar bakmaz:

"Aaa, öğretmenim," dedi, "kurt köpeği bu. Ayyıldız Apartmanı'nın önünde gördüm!"

"Hayır!" dedi Bayan Özkanoğlu. "Köpek değil, bu kurt! Bozkurt!"

"Ama köpeğe benziyor."

"Benzemez," dedi. "Nasıl benzermiş? Bozkurt bu!"

"Olsun!" dedi Tomruk Hasan. "Ha kurt, ha köpek... İkisi de bir. İkisi de insanı ısırır. Bu kurtlar parçalar bile. Bizim köyde kışın kurtlar köylülere saldırır aç kalınca, ağıllara girip koyunların ciğerlerini söker."

"Bozkurt öyle canavarlık etmez, insanlara yol gösterir. Yazın defterlerinize, bu tahtaya yazdığımı. Güzel yazın. Karışmam sonra."

Kirpi Dursun çabucak yazmış, öğretmenin kabartılmış saçlarına bakıyor, rozette gördüğü bozkurtun yelesiyle saçlarının benzerliğini inceliyordu. Üzerine doğru gelen öğretmen:

"Yazdın mı?" diye sordu.

"Yazdım."

"Ne çabuk? Çırpıştırdın mı yoksa?"

Gerçekten de çırpıştırmıştı. Yazdığının ne kurtla ne bozkurtla ilgisi vardı.

"Cezalısın!" dedi. "On defa bozkurt yazacaksın!"

Bacaksız Bahri'nin sol eliyle yazdığını görünce deliye döndü.

"Sen!" diye yürüdü üzerine. "Sen nasıl sol elinle yazarsın bozkurtu!"

Şaşırmış kalmıştı Bahri. Demek bu kadın da yasak ediyordu sol elle yazmayı.

"Söyle, hangi elinle yazdın deftere bu yazıyı sen? Uzat elini!"

Yakalanmıştı Bahri, hem de suçüstü. Kalem hâlâ sol elinde, iki parmağının arasındaydı.

Pamuk Altan çantasını açmış, babasına daha yeni aldırdığı cetvel tahtasını çıkarmıştı.

"Öğretmenim, işte cetvel. Al öğretmenim!"

"Ne olacak bu cetvel?"

"Vuracaksın öğretmenim, Bacaksız'ın elinin üstüne!.."

"Hayır!" dedi öğretmen, kaşlarını çatarak. "Bozkurtun adını sol elle yazanları, bozkurt kendisi cezalandıracak." Sonra Bacaksız Bahri'ye döndü, "Uzat parmaklarını!" dedi. "Elini ters çevir bakayım!"

"Oh!" dedi içinden Bacaksız. "Elimi tersine çevirttiğine göre tehlike yok demektir. Elimin içine cetvelle ne kadar hızlı vurursa vursun, vız gelir. Öbür öğretmen gibi, elimin üstüne demirli yanını vurmasın da!.."

Öğretmen, bozkurtun iğnesini uzatmış, üzerine doğru yürüyordu.

"Uzat parmaklarını diyorum sana!"

İster istemez uzattı Bacaksız. O, Haydar Aybekler'den bile korkmamıştı, erkek olduğu halde. Bu bayandan, bu bozkurtlu bayanın iğnesinden mi korkacaktı.

Hemen sıranın kenarına koydu elini.

Yeterdi bu kadar. Biraz da zahmet edip öğretmen uzatsındı manikürlü parmaklarını. Bozkurt iğnesi hâlâ parmaklarının arasındaydı yeni öğretmenin. İğnenin ucu o kadar sivri değildi; parmağının ucuna dürtmüştü, ama bir türlü girmiyordu. Bütün gücüyle dayanınca, Bahri'nin yüreğine batar gibi oldu, içi cız etti. Kanların fışkırdığını görünce de kararıverdi gözleri. Nerdeyse bayılacaktı Bacaksız!

Öğretmen iğneyi parmağından çekip çıkarmış, öbür parmağına sokmak için uğraşıyordu.

Yalvarsa, bir daha sol elimle yazmayacağım dese, bağışlar mıydı suçunu? Dili varmıyordu Bacaksız'ın yalvarmaya. Hem ne öğretmişti de ona, öğretmeni oluyordu. Bir öğretmen bu kadar öfkeli olabilir miydi? Daha ilk günden düşman kesilmişti bütün sınıfa.

"Sen mi getirdin bu resmi sınıfa?" diye sordu öğretmen.

Zühal'le ikisi getirmişlerdi ama:

"Ben getirdim!" dedi, duyulur duyulmaz bir sesle. Zühal, olgun kızdı. Bu kadarcık yalanını hoş görürdü. Hem o bir sıkıntıda değildi ki. Belki bu kadarcık yalan öğretmeni yumuşatır, onu sıkıntıdan kurtarırdı. Ne de olsa bu resim onun yardımıyla gelmişti sınıfa.

"Demek sen getirdin bu resmi, öyle mi?"

"Ben getirdim öğretmenim," dedi göğsünü gere gere.

"Hangi elinle getirdin, göster bakiiim!"

Aaa!.. Suç muydu sınıfa resim getirmek!

Resmi taşıyan Zühal'di, ama bir kez "Ben getirdim" demişti nasılsa, dönülmezdi.

"Nah, bu elimle getirdim," dedi. "Bu sol elimle getirdim. Taaa defterciden buraya kadar."

"Demek bütün bu suçları işleyen bu sol elin haaa? Uzat, daha uzat! İğne bir yandan girsin, öbür yandan çıksın ki aklın başına gelsin!"

Demek bu resmi sınıfa getirmek suçtu! Müdür ne demişti geçenlerde? "Bu sınıfta neden Atatürk'ün resmi yok?" diye bütün sınıfı suçlamamış mıydı? Resmi görünce de nasıl sevinmişti...

Bahri, hiç inanamıyordu suçlu olduğuna. Bundan önceki öğretmen sol elle yazdığı için ilk aylarda çok kızmıştı, ama müfettiş gelince iş değişmişti. Bu kadın da nerden çıkmıştı? Müfettişin bir daha sınıfa girmesi mi gerekirdi işlerin düzelmesi için?

Öğretmen, yüzüklü eliyle parmaklarını yakaladı. Bozkurtlu iğneyle delik deşik ediyordu uçlarını. Her parmağından boncuk boncuk kan çıkıyordu. Acıdan kıvranıyordu, ama gene de sesini çıkarmıyordu. Gözlerinden yaş gelmeye başlamıştı. İstemediği halde ağlıyordu işte...

Öğretmen bıraktı parmaklarını.

"Var mı içinizde sol eliyle bozkurt yazmaya kalkışan, başka?" dedi.

Çıt çıkmıyordu sınıfta. Bacaksız'ın gözleri bir ara Zühal'e ilişti. Gözleri ıslak ıslaktı. Ağlıyor muydu yoksa? Parmaklarına iğne batırmamışlardı ki. Ona ne oluyordu?

"Çocuklar," dedi öğretmen. "Bu bozkurt ne yapmış biliyor musunuz?"

Tomruk Hasan parmağını kaldırdı.

"Biliyorum," dedi.

"Söyle, ne yapmış?"

"Ağıla girmiş öğretmenim, koyunları parçalamış."

"Otur yerine. Bu da nerden çıktı? Hiç bozkurt koyun parçalar mı?"

"Benim babam kasap," dedi Hasan. "Köyde koyunlarımız, sürülerimiz vardı. Bir kış kurt girdi sürüye..."

"Otur! Bu bozkurt öyle canavar kurtlardan değil. Yol gösteren kurtlardan."

Zühal, Kırmızı Başlıklı Kız'ı anımsamıştı.

"Ben radyoda dinledim," dedi.

"Neyi dinledin?" diye sordu öğretmen.

"Kırmızı Başlıklı Kız'ı... Kurt yedi en sonunda Kırmızı Başlıklı Kız'ı."

Kirpi Dursun, iki yıllıklardandı.

"Öğretmenim," dedi. "Kurtlar kışın aç kalınca birbirlerini yerlermiş."

"Ne biçim çocuklarsınız siz! Hep kurdun adam parçalayıp adam yemesinde aklınız. Bu bozkurt öyle canavar kurtlardan değil. Yol göstermiş bizim dedelerimize, önlerine düşmüş de..."

Zühal:

"Ben kuzuları daha çok severim, öğretmenim," dedi.

Bacaksız, sesini yükseltti:

"Ben de!"

Öğretmen üzerine yürüdü.

"Sen hâlâ sesini çıkarıyor musun? Geliyor iğne!"

“Ben öyle canımı acıtan bozkurtları sevmiyorum!”

Zil çalıyordu tam bu sırada. Öğretmen durakladı.

“Tamam!” dedi. “Ders bitti. Herkes bahçeye!”

“Üşürüz öğretmenim bahçede,” dediler hep birden.

“Türk çocukları üşümez!”

Oysa nöbetçi öğretmenler bütün çocukları bodrum katındaki salona indiriyorlardı.

Bacaksız Bahri:

“Öğretmenim,” dedi. “Herkes aşağı iniyor. Onlar ne çocukları! Türk çocukları değil mi?”

“Sus, terbiyesiz! Çocuklar, siz herkesle birlikte aşağı ineceksiniz. Yalnız bu arkadaşınız bahçeye çıkacak. Yürü!”

Bacaksız’ı sıradan ayırıp bahçe kapısına kadar uğurladı. Ama Bacaksız hiç de tasalanmıyordu bu cezadan. Tam kapıdan çıkarken, duyulur duyulmaz bir sesle:

“Şu kadar çocuğun içinde bir ben miyim Türk çocuğu!” dedi.

Bahçe gerçekten çok soğuktu. Üşümemek için bir uçtan bir uca koştu. Yapılacak bir iş kalmayınca duvarın dibinde iki elinin üstüne dikildi. Kendini şöyle bir dengeledikten sonra bahçenin ortasına doğru iki elinin üstünde yürümeye başladı.

Bütün çocuklar bodrum pencerelerinden onu gözetliyorlardı. Hep birden alkışlamaya başlayınca, Bacaksız şaşırıp kaldı. Alkışın geldiği yöne döneyim derken dengesi bozuldu, ters yöne doğru devriliverdi. Ayaklarının ucuyla yeri yavaşça teperek yeniden doğruldu. Bu kez de öbür yana devrildi; hâlâ elleri yerdeydi. Yeniden ayaklarının ucuyla hız alıp dikilmek istedi. Dengesini tutturduğu için mum direk olmuş, yürümeye bile başlamıştı.

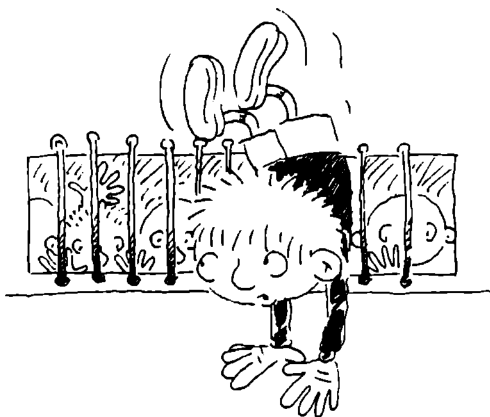
Öğretmenler odasının penceresinden bakan öğretmenler, bahçede elinin üstünde yürüyen öğrenciyi görünce şaşırdılar.

"Kim bu çocuk?" diye sordular birbirlerine.

Yeni gelen öğretmen, pencereden bakar bakmaz tanıdı.

"Haylazın biri!" dedi. "Cezalı o!"

Beşleri okutan Yıldız Öğretmen, eskiden tanıdığı Suna Özkanoğlu'na takıldı:

"Sakın bu çocuk, bahçede soğuktan titreye titreye kendine gelmeye çalışan bir Türk çocuğu olmasın!" dedi.

"Evet! Titreye titreye kendine gelsin diye çıkardım bahçeye!"

"Hava da çok elverişli doğrusu." Sonra pencereyi açıp seslendi Yıldız Öğretmen:

"Heeey Bahri! Gir içeri. Donacaksın dışarda!"

Pencereyi kapatırken:

"Çocuk değil, cambaz!" dedi. "Hele bir bakayım şu Bacaksız'ın karnesine; beden eğitiminden mutlaka pekiyi almıştır."

Yıldız Öğretmen merakla koştu dağıtılmak üzere masanın üzerine konmuş karnelerin başına. Bahri Dönmez'in karnesini aradı, buldu. Beden eğitimi notuna baktı.

Yanılmıştı Yıldız Öğretmen. Haydar Aybekler giderken en kötü notu ona vermişti. İyiyle pekiyi bu sınıfta Pamuk Altanların hakkıydı. Beden eğitimi demek, biraz da aile eğitimi demekti, ona göre. Bacaksız gibiler düşlerinde bile göremezlerdi "iyi"leri, "pekiyi"leri...

"Evet," dedi. "Bizim Haydar Bey, giderayak Bahri'ye layık olduğu notu vermiş. Ayakları dururken ellerinin üstünde yürüyen öğrenciye de pekiyi verecek değildi ya... Zayıf vermiş! Öğretmen dediğin böyle olur işte!"

Bacaksız Bahri ve arkadaşları çeşme başında su doldururlarken, ketenhelvacı da Fesleğen Sokağı'na girmişti. Bütün çocuklar ketenhelvacının etrafını sarmış, çeşme başında bir tek Bacaksız kalmıştı. Daha önce hiç ketenhelva yememişti Bacaksız, ama mutlaka tadına bakmalıydı. Annesinden para istemeye de çekiniyordu. Bacaksız her zaman olduğu gibi bunun için de bir çözüm bulmuştu. Küçük bir yarış yapacaklardı ve kazanan helvayı alacaktı. Bacaksız, yarışacağı arkadaşları iri yarı olmasına rağmen kendine güveniyordu... Acaba yaptığı plan helvaya kavuşmasını sağlayabilecek miydi?

Rıfat Ilgaz'ın Bacaksız Bahri ve arkadaşlarının maceralarını anlattığı *Bacaksız Okulda, Bacaksız Kamyon Sürücüsü, Bacaksız Sigara Kaçakçısı* ve *Bacaksız Tatil Köyünde* adlı, serinin diğer kitaplarında buluşmak üzere...

KDV dahil fiyatı
9 TL

4. basım

Kapak resimleri: Oğuz Demir